

Kulturutskottets betänkande 2025/26:KrU4

Kulturarv och kulturmiljö

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen avslår samtliga motionsyrkanden, främst med hänvisning till pågående arbete och redan genomförda åtgärder. Motionsyrkandena handlar bl.a. om museifrågor, kulturmiljövård, fornminnesvård, beredskap inom kulturarvssektorn och frågor som särskilt berör nationella minoriteter.

I betänkandet finns 16 reservationer (S, C, MP).

Behandlade förslag

103 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Ärendet och dess beredning.....	6
Utskottets överväganden.....	7
Museifrågor	7
Kulturmiljövård	12
Fornminnesvård.....	14
Det kyrkliga kulturarvet	17
Odlings- och skogslandskapets kulturarv	19
Beredskap inom kulturarvssektorn	21
Unescos världsarv.....	23
Minoriteters kultur.....	25
Repatriering	27
Forum för levande historia	29
Motioner som bereds förenklat.....	31
Reservationer	32
1. Museernas villkor, punkt 1 (S)	32
2. Museernas villkor, punkt 1 (MP).....	33
3. Museernas samlingsförvaltning, punkt 3 (S)	34
4. Museernas samlingsförvaltning, punkt 3 (C).....	34
5. Kulturmiljövård, punkt 4 (MP).....	35
6. Det kyrkliga kulturarvet, punkt 6 (S).....	36
7. Odlings- och skogslandskapets kulturarv, punkt 7 (S)	37
8. Odlings- och skogslandskapets kulturarv, punkt 7 (MP).....	37
9. Beredskap inom kulturarvssektorn, punkt 8 (S)	38
10. Beredskap inom kulturarvssektorn, punkt 8 (C)	39
11. Beredskap inom kulturarvssektorn, punkt 8 (MP).....	40
12. Unescos världsarv, punkt 9 (C)	41
13. Minoriteters kultur, punkt 10 (MP)	41
14. Repatriering, punkt 11 (S)	42
15. Repatriering, punkt 11 (MP).....	43
16. Forum för levande historia, punkt 12 (MP)	44
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag	45
Motioner från allmänna motionstiden 2025/26	45
<i>Bilaga 2</i>	
Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet	56

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Museifrågor

1. Museernas villkor

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:291 av Björn Söder och Markus Wiechel (båda SD),

2025/26:1864 av Sanne Lennström (S),

2025/26:3459 av Björn Wiechel m.fl. (S) yrkandena 50 och 56 samt

2025/26:3775 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkandena 53–57.

Reservation 1 (S)

Reservation 2 (MP)

2. Nya museer

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:257 av Martin Westmont (SD),

2025/26:267 av Martin Westmont (SD),

2025/26:687 av Anders Ekegren (L) och

2025/26:1483 av Niklas Karlsson (S).

3. Museernas samlingsförvaltning

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:50 av Ulrik Nilsson (M),

2025/26:3183 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 12 och

2025/26:3459 av Björn Wiechel m.fl. (S) yrkande 49.

Reservation 3 (S)

Reservation 4 (C)

Kulturmiljö

4. Kulturmiljövård

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1258 av Inga-Lill Sjöblom och Ardalan Shekarabi (båda S) yrkandena 1 och 2,

2025/26:2277 av Sten Bergheden (M),

2025/26:2328 av Olle Thorell m.fl. (S),

2025/26:2994 av Marlène Lund Kopparklint (M),

2025/26:2997 av Marlène Lund Kopparklint (M),

2025/26:2999 av Marlène Lund Kopparklint m.fl. (M),

2025/26:3415 av Janine Alm Ericson och Amanda Palmstierna (båda MP) och

2025/26:3775 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkandena 58 och 59.

Reservation 5 (MP)

5. Fornminnesvård

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:4 av Robert Stenkvist och Anders Alftberg (båda SD),

2025/26:129 av Rashid Farivar (SD),

2025/26:414 av Niels Paarup-Petersen (C),

2025/26:1740 av Boriana Åberg m.fl. (M) yrkandena 1 och 2,

2025/26:2413 av Pia Trollehjelm (SD) yrkandena 1–4 och

2025/26:2714 av Markus Wiechel (SD).

6. Det kyrkliga kulturarvet

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:1181 av Kerstin Lundgren (C),

2025/26:1475 av Mirja Räihä m.fl. (S) och

2025/26:3459 av Björn Wiechel m.fl. (S) yrkande 52.

Reservation 6 (S)

7. Odlings- och skogslandskapets kulturarv

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:2641 av Anders W Jonsson (C) yrkande 1,

2025/26:3733 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 12 och

2025/26:3775 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkandena 60–62.

Reservation 7 (S)

Reservation 8 (MP)

Övrigt

8. Beredskap inom kulturarvssektorn

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:3183 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 15,

2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkandena 66 och 67,

2025/26:3459 av Björn Wiechel m.fl. (S) yrkande 53 och

2025/26:3775 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkandena 63–65.

Reservation 9 (S)

Reservation 10 (C)

Reservation 11 (MP)

9. Unescos världsarv

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:167 av Jamal El-Haj (-) yrkande 2,

2025/26:168 av Jamal El-Haj (-) yrkande 2,

2025/26:250 av Johnny Svedin (SD),

2025/26:1009 av Daniel Persson (SD),

2025/26:2465 av Ludvig Ceimertz m.fl. (M) yrkande 2,

2025/26:2644 av Anders W Jonsson (C) och

2025/26:3183 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 11.

*Reservation 12 (C)***10. Minoriteters kultur**

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:3437 av Jan Riise m.fl. (MP) yrkande 3 och

2025/26:3775 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkandena 48 och 49.

Reservation 13 (MP)

11. Repatriering

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:3437 av Jan Riise m.fl. (MP) yrkande 4,

2025/26:3459 av Björn Wiechel m.fl. (S) yrkande 55,

2025/26:3721 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 26 och

2025/26:3775 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkandena 51 och 52.

Reservation 14 (S)

Reservation 15 (MP)

12. Forum för levande historia

Riksdagen avslår motionerna

2025/26:933 av Jamal El-Haj (-) yrkande 3,

2025/26:1800 av Magnus Jacobsson (KD) yrkande 2,

2025/26:2000 av Yusuf Aydin (KD),

2025/26:3437 av Jan Riise m.fl. (MP) yrkande 5 och

2025/26:3562 av Anna Lasses (C) yrkande 3.

Reservation 16 (MP)

13. Motioner som bereds förenklat

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som finns upptagna under denna punkt i utskottets förteckning över avstyrkta motionsyrkanden.

Stockholm den 19 februari 2026

På kulturutskottets vägnar

Mats Berglund

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Mats Berglund (MP), Malin Danielsson (L), Alexander Christiansson (SD), Björn Wiechel (S), Marie-Louise Hänel Sandström (M), Lars Mejern Larsson (S), Jonas Andersson (SD), Azadeh Rojhan (S), Magnus Manhammar (S), Ewa Pihl Krabbe (S), Peter Ollén (M), Vasiliki Tsouplaki (V), Roland Utbult (KD), Catarina Deremar (C), Anna-Lena Hedberg (SD), Pia Trollehjelm (SD) och Carl Nordblom (M).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet 103 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2025/26. Motionsyrkandena handlar bl.a. om museifrågor, kulturmiljövård, fornminnesvård, beredskap inom kulturarvssektorn och frågor som särskilt berör nationella minoriteter. Av motionsyrkandena bereds ca 30 i förenklad ordning eftersom de tar upp samma eller i huvudsak samma frågor som riksdagen har behandlat tidigare under valperioden.

En förteckning över de behandlade förslagen finns i bilaga 1. Motionsyrkanden som bereds förenklat finns i bilaga 2.

Utskottet har fått information från Centrum för arkitektur och design (Arkdes), Kiruna kommun, Statens konstråd, Moderna museet, Riksarkivet, Statens kulturråd, Tekniska museet, Myndigheten för kulturanalys, Myndigheten för tillgängliga medier och utredningen En kulturkanon för Sverige. Utskottet har även gjort studiebesök på Forum för levande historia och Kungliga biblioteket. I samband med en inrikes resa till Värmlands län 2025 fick utskottet information från bl.a. Värmlands museum, Torsby kommun, Region Värmland och Länsstyrelsen Värmland.

Utskottets överväganden

Museifrågor

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om museernas villkor, nya museer och museernas samlingsförvaltning.

Jämför reservation 1 (S), 2 (MP), 3 (S) och 4 (C).

Motionerna

Museernas villkor

Amanda Lind m.fl. (MP) föreslår i partimotion 2025/26:3775 yrkande 53 ett tillkännagivande om att stärka de statliga scenkonst- och museibyggnaderna i att hantera ökade kostnader kopplade till lokaler och hyror. Motionärerna vill vidare yrka på ett tillkännagivande om att modellen med kostnadshyra bör avskaffas (yrkande 54), att verksamheterna inte ska dräneras på resurser på grund av lokalkostnader (yrkande 55) och att hela kostnaden läggs på Statens fastighetsverk, tillsammans med ett uppdrag att förse de fem institutionerna med ändamålsenliga lokaler (yrkande 56). Motionärerna menar även att detaljerna kring detta även måste utredas vidare, exempelvis för att tydliggöra ansvar för att genomföra verksamhetsanpassningar. Motionärerna vill även ge regeringen till känna att det ska finnas länmuseer i varje län och att regeringen ska verka för att detta skrivs in i museilagen (yrkande 57).

Björn Wiechel m.fl. (S) föreslår i kommittémotion 2025/26:3459 yrkande 50 ett tillkännagivande om att regeringen bör ta initiativ till att se över arbetslivsmuseernas förutsättningar och organisering. Motionärerna menar att det krävs en långsiktig statlig satsning på arbetslivsmuseerna som är Sveriges största museigrupp med över 1 500 museer. Enligt motionärerna drivs huvuddelen av ideella krafter och arbetslivsmuseerna bidrar till besöksnäring, folkbildning, social samhörighet och regional utveckling i hela landet. Motionärerna föreslår vidare ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma i frågan om tillämpningen av en intäktsjusterad hyra för de kulturfastigheter som har en s.k. kostnadshyresmodell. Motionärerna välkomnar att modellen med kostnadshyra för vissa kulturinstitutioner ska avvecklas och menar att det är av stor vikt att den nya föreslagna hyresmodellen inte drabbar kulturinstitutionerna negativt (yrkande 56).

Sanne Lennström (S) föreslår i motion 2025/26:1864 ett tillkännagivande om att det behövs en översyn av förutsättningarna för att ge museer likvärdiga ekonomiska förutsättningar.

Björn Söder och Markus Wiechel (båda SD) föreslår i motion 2025/26:291 ett tillkännagivande om att Statens försvarshistoriska museer (SFHM) ska få

uppdraget att förvalta hemvärnets militärhistoriska arv. Motionärerna menar att exempelvis förvaltandet ska skötas av SFHM och lämpligtvis under avdelningen Armémuseum med tanke på den långa historiska anknytning som finns mellan armén och hemvärdet.

Nya museer

Niklas Karlsson (S) föreslår i motion 2025/26:1483 ett tillkännagivande om att Sveriges varvsindustri är av historiskt och kulturellt intresse och förtjänar att bevaras. Motionären menar att det saknas ett museum som visar varvsindustrins betydelse för hela landet.

Martin Westmont (SD) föreslår i motion 2025/26:257 ett tillkännagivande om att utreda möjligheterna att uppföra ett tv-museum. Motionären framför vidare i motion 2025/26:267 förslag på ett tillkännagivande om att tillsätta en utredning om kostnader för samt praktiskt genomförande av ett svenskt språkmuseum.

Anders Ekegren (L) föreslår i motion 2025/26:687 ett tillkännagivande om att utreda inrättandet av ett nationellt filmmuseum i Filmstaden Råsunda. Motionären menar att området är en central plats i den svenska filmhistorien och att de mest betydelsefulla byggnaderna från 1920-talet, då Filmstaden uppfördes, fortfarande finns kvar och kan besökas.

Museernas samlingsförvaltning

Björn Wiechel m.fl. (S) föreslår i kommittémotion 2025/26:3459 yrkande 49 ett tillkännagivande om att regeringen bör ta initiativ till att se över frågan om förutsättningarna och organiseringen av museernas samlingsförvaltning. Att bevara, dokumentera och utveckla museisamlingar på ett effektivt och balanserat sätt säkerställer, enligt motionärerna, att kulturarvet skyddas för framtiden och blir tillgängligt för forskning, utställningar och allmänheten.

Catarina Deremar m.fl. (C) föreslår i kommittémotion 2025/26:3183 yrkande 12 ett tillkännagivande om att göra kulturen mer tillgänglig för alla genom digitalisering. Motionärerna menar att möjligheten att både ta del av kultur och själv skapa genom digital teknik måste tas till vara. En digitalisering av kulturarvet bidrar enligt motionärerna både till att bevara det för framtiden och göra det tillgängligt för fler.

Ulrik Nilsson (M) föreslår i motion 2025/26:50 ett tillkännagivande om att regeringen bör ta initiativ till att överväga asbestsanering av olika museisamlingar. Motionären ger exempel på keramikföremål där t.ex. långfibrig asbest använts som förstärkning och att föremål då plastats in och därefter hållits otillgängliga för forskningen för att skydda mot exponering av asbesten.

Bakgrund

Gällande rätt

Museilagen (2017:563) infördes 2017 och är den första samlande lagen för museiområdet i Sverige. Lagen reglerar kvalitativa aspekter av museernas verksamheter när det gäller kunskapsuppbyggnad, publik verksamhet, samlingsförvaltning, samverkan och rollfördelningen mellan museerna och huvudmännen samt mellan museerna och publiken. Lagen omfattar museer där det allmänna har ett betydande inflytande. Det innebär statliga, regionala och kommunala museer samt andra museer i vars styrelse eller motsvarande ledningsorgan mer än hälften av ledamöterna är utsedda av staten, en kommun eller en region. Enligt museilagen ska utställningar och annan publik verksamhet vara kunskapsbaserad, präglas av allsidighet och öppenhet samt vara tillgänglig för alla och anpassad till användarnas olika förutsättningar. Museer ska bidra till forskning och annan kunskapsuppbyggnad inom sitt ämnesområde och aktivt förvalta sina samlingar för att nå verksamhetens mål. Enligt lagen ska museihuvudmännen samverka i syfte att ge alla tillgång till museernas samlade resurser.

Digitalisering

Enligt Myndigheten för kulturanalys (faktablad 2024:3) tillämpar många museer digitala arbetssätt. Andelen fysiska föremål som digitaliserats ökade mellan 2021 och 2023 liksom allmänhetens tillgång till museernas digitala samlingar. Samtidigt finns det betydande skillnader mellan stora och små museer. Samtliga centrala museer hade digitala samlingar 2023 jämfört med 88 procent av de regionala museerna, 73 procent av de övriga statliga museerna och 71 procent av de kommunala museerna. Bland museer med mindre än en årsarbetskraft och de som ingår i kategorin andra museer hade 27 respektive 41 procent digitala samlingar.

Statens budget för 2024 inom utgiftsområde 17 omfattade ett antal särskilda satsningar på digitalisering. De centrala myndighetsmuseerna tillfördes t.ex. 15 miljoner kronor årligen 2024–2026 för att säkra kulturarvet genom digitalisering av arkiv- och föremålssamlingar, och stiftelsemuseerna tillfördes 2 miljoner kronor årligen 2024–2026 för samma ändamål. Riksdagen beslutade även om särskilda medel för digitalisering i vårändringsbudgeten 2025 där bl.a. anslaget 8:1 Centrala museer: Myndigheter ökades med 16,2 miljoner kronor och anslaget 8:2 Centrala museer: Stiftelser ökades med 9,2 miljoner kronor för ändamålet. I statens budget för 2026 har anslaget 7:1¹ Centrala museer ökats ytterligare med 15 miljoner kronor för fortsatt digitisering och digitalisering av samlingar och anslaget 7:2² med 7 miljoner kronor för samma ändamål.

¹ Tidigare 8:1

² Tidigare 8:2

Anslag och finansiering

Regeringen tillsatte i maj 2024 en särskild utredare med uppdrag att se över modellen med kostnadshyra. Utredaren skulle enligt direktiven bl.a. föreslå nya principer för hyressättningen av byggnaderna. Utredaren konstaterade i promemorian Efter kostnadshyra – Ändamålsenlig hyresmodell för fem centrala kulturinstitutioner (Ds 2024:32) att modellen med kostnadsbaserad hyressättning inte hade fyllt sitt syfte och föreslog att den ska avvecklas och att marknadsmässig hyra i stället bör tillämpas. Utredaren föreslog vidare att det för ett fåtal av de fastigheter som regeringen har pekat ut bör finnas en möjlighet att tillämpa en s.k. intäktsjusterad hyra. Promemorian har remissbehandlats och regeringen har därefter gett Statens fastighetsverk i uppdrag att inleda omförhandlingar av hyresavtalen för huvudbyggnaderna för Kungliga Operan, Kungliga Dramatiska teatern, Nationalmuseum, Naturhistoriska riksmuseet och Historiska museet. Därmed kommer den nuvarande modellen med kostnadshyra att avvecklas.

Nya museer

Stiftelsen Arbetets museum har ett särskilt nationellt ansvar för att utveckla museiverksamheten inom området arbete och arbetsliv. Arbetets museum ska stötta Sveriges drygt 1 500 arbetslivsmuseer som representerar över 40 olika kategorier såsom bostäder, sjöfart och varv, hantverk, hälso- och sjukvård, gruvindustri och andra industrimuseer. Sveriges arbetslivsmuseer samverkar genom Arbetslivsmuseernas Samarbetsråd (Arbetsam). Arbetsam omfattar bl.a. ett transporthistoriskt nätverk som samlar elva riksorganisationer som arbetar med det rullande kulturarvet. Nätverket arbetar för stärkt bevaranderätt för det rörliga kulturarvet. Inom ramen för Arbetsam finns även exempel på varvshistoriska museer. Varvshistoriska föreningen i Göteborg har t.ex. en utställning om storvarvsepoken i Göteborg 1840–1990. Modeller av varven Götaverken, Eriksberg och Lindholmen visar hur fartygen byggdes och reparerades under 1920–1950-talen. Arbetets museum finansieras av statliga bidrag, projektmedel från företag, myndigheter och organisationer samt intäkter från pedagogisk verksamhet, konferens och museibutik. Stiftelsen tilldelas drygt 20 miljoner kronor 2026 från anslaget 7:2 Centrala museer: Stiftelser, och stiftelsens avgiftsintäkter beräknas i budgeten för 2026 till ca 7,7 miljoner kronor. Riksantikvarieämbetet (RAÄ) fördelar även bidrag från anslaget 6:4 Bidrag till arbetslivsmuseer enligt förordningen (2017:628) om statsbidrag till kulturarvsarbete. För 2026 har riksdagen beslutat om att RAÄ får fördela 8 miljoner kronor till arbetslivsmuseer (prop. 2025/26:1, bet. 2025/26:KrU1, rskr. 2025/26:80–83).

I november 2024 gav regeringen Statens försvarshistoriska museer (SFHM) och Statens maritima och transporthistoriska museer (SMTM) ett gemensamt uppdrag att lämna förslag på hur SFHM:s uppgifter kan överföras till och inordnas i SMTM. Regeringen beslutade i juli 2025 att ge SMTM i uppdrag att inordna SFHM i sin verksamhet. Från och med den 1 januari 2026 benämns

den nya sammanslagna myndigheten Statens museer för maritim-, transport- och försvarshistoria (SMMTF). I myndigheten ingår Armémuseum, Flygvapenmuseum, Järnvägmuseet, Marinmuseum, Sjöhistoriska museet, Vasamuseet och Vrak. Enligt regleringsbrevet för 2026 ska SMMTF använda minst 35 miljoner kronor för bidragsgivning enligt förordningen (2013:1007) om statsbidrag till försvarshistoriska museiverksamheter samt till kostnader vid SMMTF som är förenade med upprätthållande av dessa verksamheter. Enligt bilagan till förordningen kan bidrag bl.a. sökas för museiverksamhet med anledning av hemvärnets verksamhet. SMMTF ska enligt regleringsbrevet redovisa hur bidragen till försvarshistoriska museiverksamheter har fördelats.

Stiftelsen Filmstadens Kultur bildades 2002 och har bl.a. arbetat med guidning, filmvisning och fortbildning. Enligt stadgarna ska stiftelsen bl.a. ha som ändamål att främja vetenskaplig forskning inom svensk filmhistoria och verka för att bibehålla och utveckla Gamla Filmstadens kulturarv i Solna. Verksamheten bedrivs med stöd av Solna stad och Region Stockholm. Filmutredningen lämnade i mars 2025 sitt betänkande Publiken i fokus – reformer för ett starkare filmland (SOU 2025:24). Regeringen gav i december 2025 stiftelsen Svenska Filminstitutet i uppgift att lämna ett kostnadsberäknat förslag på ett nationellt filmarvscentrum med ändamålsenliga lokaler, teknik och personal för bevarande och digitisering av analog film från relevanta samlingar. Uppdraget ska redovisas senast den 30 oktober 2026.

Stiftelsen Språkmuseet instiftades 2024 och samlar in medel och arbetar för att skapa ett permanent språkmuseum i Stockholm. Hösten 2025 öppnade den tillfälliga utställningen Rum för språk på Kulturhuset i Stockholm. Utställningen är ett samarbete mellan Kulturhuset Stadsteatern och Språkmuseet. Enligt stiftelsen kan ett självständigt språkmuseum tidigast öppna hösten 2027.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar att regeringen beslutat att se över modellen med kostnadsbaserad hyressättning och gett Statens fastighetsverk i uppdrag att inleda omförhandlingar av aktuella hyresavtal. Utskottet välkomnar även de satsningar som görs för att etablera nya museer och lokala och regionala kulturverksamheter. Det är även glädjande att digitaliseringen fortgår inom museisektorn vilket bl.a. möjliggör en effektiv samlingsförvaltning och utställningsverksamhet. Med hänvisning till bl.a. pågående arbete avstyrks därmed motionerna 2025/26:50 (M), 2025/26:257 (SD), 2025/26:267 (SD), 2025/26:291 (SD), 2025/26:687 (L), 2025/26:1483 (S), 2025/26:1864 (S), 2025/26:3183 (C) yrkande 12, 2025/26:3459 (S) yrkandena 49, 50 och 56 och 2025/26:3775 (MP) yrkandena 53–57.

Kulturmiljövård

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om kulturmiljövård och kulturarv.

Jämför reservation 5 (MP).

Motionerna

Amanda Lind m.fl. (MP) föreslår i partimotion 2025/26:3775 yrkande 58 ett tillkännagivande om att stärka stödet till kulturmiljövård. Motionärerna framhåller att många museer, hembygds- och bygdegårdar har äldre hus och byggnader som kräver kontinuerligt underhåll, och det statliga bidraget till kulturmiljövård via Riksantikvarieämbetet och Boverket behöver därför värnas. Motionärerna vill även i yrkande 59 föreslå ett tillkännagivande om att gå vidare med förslagen i Riksantikvarieämbetets utredning om att skydda det rörliga kulturarvet. Motionärerna framhåller att det rörliga kulturarvet i dag saknar lagskydd och att det till stora delar är ett levande arv som hålls rullande, flytande eller flygande genom ideella krafter.

Inga-Lill Sjöblom och Ardalan Shekarabi (båda S) föreslår i motion 2025/26:1258 yrkande 1 ett tillkännagivande om att se över och modernisera kulturmiljölagen, så att byggnader, inventarier och landskapsmiljöer ges ett sammanhängande skydd och i yrkande 2 att regeringen ser över regleringsbrevet till Statens fastighetsverk för att tydliggöra att försäljningar av statliga fastigheter inte får genomföras om de leder till att kulturmiljöer av nationellt värde riskerar att skingras eller förstöras.

Olle Thorell m.fl. (S) föreslår i motion 2025/26:2328 ett tillkännagivande om att Strömsholms kanal ska ges status som ett nationellt kulturarv av riksintresse och att staten bör ta ett tydligt ansvar för långsiktig finansiering, drift och underhåll i samverkan med regionala och lokala aktörer.

Sten Bergheden (M) föreslår i motion 2025/26:2277 ett tillkännagivande om att reglerna för kulturskyddade byggnader ska ses över så att byggnaderna lättare kan användas. Motionären menar att man bör kunna ändra t.ex. trappor och luftkonditionering och anpassa utrymmena så att de blir mer användbara.

Marléne Lund Kopparklint (M) föreslår i motion 2025/26:2994 ett tillkännagivande om att se över myndigheternas ansvar för att beakta det rörliga kulturarvet i sin verksamhet. Enligt motionären försvåras arbetet med att bevara veteranfordon och andra historiska transportmedel av myndigheters beslut om tillstånd, avgifter och tillsyn. Motionären vill vidare i motion 2025/26:2997 ge regeringen till känna att den ska se över möjligheten att stärka förutsättningarna för föreningslivet och ungdomsengagemanget inom det rörliga kulturarvet och i motion 2025/26:2999 vill Marléne Lund Kopparklint m.fl. (M) att regeringen tillsätter en utredning om att säkerställa och utveckla det rörliga kulturarvet.

Janine Alm Ericson och Amanda Palmstierna (båda MP) föreslår i motion 2025/26:3415 ett tillkännagivande om att byggsektorn måste ställas om från slit-och-släng till hållbart bevarande för att Sverige ska nå sina klimatmål. Motionärerna menar att en nationell bevarandefond för klimatsmart byggande och byggnadsvård skulle kunna spela en nyckelroll i den omställningen. I stället för nybyggnation kan renovering av befintliga byggnader återställa ursprungliga detaljer som träportar, balkonger, fönster och tidstypiska interiörer och kulturmiljöer.

Bakgrund

Gällande rätt

Enligt 1 kap. kulturmiljölagen (KML) är det en nationell angelägenhet att skydda och vårda kulturmiljön. Enligt KML delas ansvaret för kulturmiljön av alla och såväl enskilda som myndigheter ska visa hänsyn och aktsamhet mot kulturmiljön. Den som planerar eller utför ett arbete ska se till att skador på kulturmiljön undviks eller begränsas. Beslut om tillstånd enligt kulturmiljölagen fattas av länsstyrelsen. Länsstyrelsen har tillsynsansvar över kulturmiljöarbetet i länet. Riksantikvarieämbetet (RAÄ) har ett övergripande ansvar för kulturmiljöarbetet nationellt, t.ex. ansvar för utveckling och förmedling av kunskap inom byggnadsvård och kulturarvsförvaltning. Ansvaret omfattar t.ex. forskning, metodutveckling, kunskapsspridning och nätverksbyggande inom metoder och material samt konservering och förvaltning. Enligt RAÄ bidrar samverkan med forsknings- och utbildningsinstitutioner till en god överblick över kunskapsläget och att expertkunskapen upprätthålls.

Plan- och bygglagen (2010:900), förkortad PBL, som i första hand tillämpas av kommunerna, innehåller också formuleringar om hur kulturhistoriska värden ska tas till vara. Vid tillämpningen av PBL ska kulturmiljövärdena emellertid ses i ett brett sammanhang och integreras med den planerade markanvändningen och olika typer av förändringsbehov. I den tillämpningen kan kopplingen till den lokala opinionen, berörda intressenter och politiska avsikter vara viktig. En grundläggande skillnad mellan PBL och KML är att medan plan- och bygglagen är generell och omfattar all mark- och vattenanvändning och bebyggelse så skyddar kulturmiljölagen objekt med ett utpekad kulturhistoriskt värde såsom fornlämningar, byggnadsminnen och kyrkor.

Ansvar och bidrag för kulturmiljövård

I RAÄ:s uppdrag ingår att ha den nationella uppsikten över riksintressen för kulturmiljövården. RAÄ prövar också om nya områden ska komma till som riksintressen eller om riksintresseområden ska tas bort. Enligt RAÄ är Strömsholms kanal ett område av riksintresse för kulturmiljövården i Västmanlands län enligt 3 kap 6 § miljöbalken.

RAÄ fick 2017 i uppdrag av regeringen att utreda förutsättningarna för ett lagskydd för det rörliga kulturarvet (KU2017/00942/KL). RAÄ föreslog 2018 ett lagskydd för det rörliga kulturarvet, såsom museijärnvägar, historiska båtar och fartyg, veteranbilar och veteranflygplan, i form av en ny hänsynsregel i kulturmiljölagen.

Bidrag till kulturmiljövård fördelas inom ramen för anslaget 6:2 inom utgiftsområde 17. Anslaget uppgår 2026 till knappt 300 miljoner kronor. Bidrag fördelas av länsstyrelsen och får ges till bl.a. vård av värdefulla kulturmiljöer.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att det är en nationell angelägenhet att skydda och vårda kulturmiljön, att ansvaret för kulturmiljön delas av alla och att såväl enskilda som myndigheter ska visa hänsyn och värna kulturmiljön. Utskottet välkomnar att ansvariga myndigheter och intressenter utför ett omfattande arbete för att skydda kulturmiljön och kulturarvet. Utskottet finner inte skäl till ett tillkännagivande enligt motionsyrkandena och avstyrker motionerna 2025/26:1258 (S) yrkandena 1 och 2, 2025/26:2277 (M), 2025/26:2328 (S), 2025/26:2994 (M), 2025/26:2997 (M), 2025/26:2999 (M), 2025/26:3415 (MP) och 2025/26:3775 (MP) yrkandena 58 och 59.

Fornminnesvård

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om fornfynd och fornminnesvård.

Motionerna

Robert Stenkvist och Anders Alftberg (båda SD) föreslår i motion 2025/26:4 ett tillkännagivande om att skärpa straffet för fornminnesbrott. Motionärerna menar att straffen är så pass låga att polisen i dag inte ens utreder dem. Enligt motionärerna behöver straffen skärpas rejält för att förhindra att kulturarv går till spillo.

Rashid Farivar (SD) föreslår i motion 2025/26:129 ett tillkännagivande om att skärpa straffen för plundring, skadegörelse och illegal handel med svenska fornminnen. Motionären menar att en särskild rubricering, grovt fornminnesbrott, bör införas med en straffskala från sex månaders fängelse upp till sex år vid systematisk plundring, försök till illegal utförsel eller vid skadegörelse av särskilt värdefulla eller unika lämningar.

Pia Trollehjelm (SD) föreslår i motion 2025/26:2413 yrkande 1 ett tillkännagivande om att höja tidsgränsen för automatiskt skydd av fartyglämningar i kulturmiljölagen genom att införa en rullande 100-årsregel,

där fartyg som förlist för mer än 100 år sedan automatiskt omfattas av skydd och att denna gräns ska justeras årligen. Vidare att straffet för fornminnesbrott av normalgraden bör vara fängelse i högst ett år i syfte att förlänga preskriptionstiden (yrkande 2) och om att införa en möjlighet till tillfällig skyddsdeklaration för nyupptäckta vrakplatser (yrkande 3). Motionären vill att tillkännagivandet även ska omfatta krav på att förtydliga regelverket för förhållandet mellan kulturmiljöskydd och bärgningsrätt så att kulturarvet ges företräde (yrkande 4).

Markus Wiechel (SD) framför i motion 2025/26:2714 att man av kostnadsskäl gallrar enorma mängder unika föremål, som hade sparats i en lång rad andra länder. Motionären föreslår ett tillkännagivande om att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag som syftar till ett starkare skydd av fornlämningar så att historiska och unika föremål inte slängs av ekonomiska skäl.

Boriana Åberg m.fl. (M) föreslår i motion 2025/26:1740 yrkande 1 ett tillkännagivande om att ta ansvar för bevarande och tillgängliggörande av kulturarvet Uppåkra och i yrkande 2 att regeringen bör se över möjligheten att skapa ett internationellt center för tvärvetenskaplig forskning vid den arkeologiska fyndplatsen Uppåkra. Enligt motionären var Uppåkra under mer än tusen år Nordens maktcentrum – politiskt, religiöst och ekonomiskt.

Niels Paarup-Petersen (C) föreslår i motion 2025/26:414 ett tillkännagivande om att staten ska bidra till utgrävningen i Uppåkra. Enligt motionären måste staten satsa på att gräva ut Uppåkra och göra fynden från den viktigaste järnåldersplatsen i Sverige och Norden tillgängliga för befolkningen.

Bakgrund

Gällande rätt

Fornlämningar är enligt kulturmiljölagen lämningar efter människors verksamhet under forna tider, som har tillkommit genom äldre tiders bruk och är varaktigt övergivna. Förutsättningen är att de har tillkommit före 1850 eller, i fråga om fartygslämning, förlist före 1850. Länsstyrelsen har möjlighet att även förklara ett yngre vrak som fornlämning om det har högt kulturhistoriskt värde. Enligt kulturmiljölagen är det förbjudet att utan tillstånd rubba, ta bort, gräva ut, täcka över eller genom bebyggelse, plantering eller på annat sätt ändra eller skada en fornlämning. Om det finns föremål i närheten som kommer från vraket ingår de i den fasta fornlämningens område och får inte röras eller plockas upp. Länsstyrelsen kan även utfärda föreskrifter om dyk- eller ankringsförbud vid vrak eller för andra vattenområden.

Det är möjligt att ansöka hos länsstyrelsen om s.k. ensamrätt till bärgning av sjunkna föremål i vatten. En förutsättning är att föremålet inte har någon ägare eller att ägaren inte har för avsikt att bärga det. Ensamrätten gäller under en viss tid på en angiven plats. Ett avslag innebär inte att det är förbjudet att bärga föremålet men det kan t.ex. finnas andra som gör anspråk på det. Fartyg som förlist före 1850 eller som har fornlämningsförklarats av länsstyrelsen är

däremot skyddade enligt kulturmiljölagen. I det fallet krävs det tillstånd enligt kulturmiljölagen för att t.ex. ta bort eller gräva ut fornlämningen.

I kulturmiljölagen finns även bestämmelser om vad som utgör ett fornminnesbrott och vilka straff som kan utdömas. Enligt straffbestämmelserna i kulturmiljölagen kan den som med uppsåt eller av oaktsamhet begår fornminnesbrott av normalgraden dömas till böter eller fängelse i högst sex månader. Om ett fornminnesbrott har begåtts uppsåtligt och anses som grovt döms för grovt fornminnesbrott till fängelse i högst fyra år.

Museernas samlingsförvaltning

Enligt museilagen ska ett museum aktivt förvalta sina samlingar för att nå verksamhetens mål. Enligt kulturarvspropositionen (prop. 2016/17:116) med förslaget till museilag bör museernas samlingsförvaltning inte vara ett självändamål utan en förutsättning för verksamhetens övriga mål, t.ex. att tillgängliggöra föremål för allmänheten och för forskning. Enligt propositionen handlar aktiv samlingsförvaltning om detta:

[...] att välja ut och införliva föremål i samlingarna (accession), om att registrera, vårda och konservera föremål och även om att gallra föremål som t.ex. är skadade eller inte längre behövs. I detta arbete är det viktigt med riktlinjer, som accessionsstrategier och gallringsprinciper, för hanteringen av olika typer av föremål.

RAÄ lyfter t.ex. fram den brittiska standarden Spectrum, en internationell standard för aktiv samlingsförvaltning som utvecklats i Storbritannien och som flera länder använder sig av. I Sverige är det RAÄ som har ansvaret för den svenska översättningen av standarden.

Järnåldersbosättningen Uppåkra

Bosättningen Uppåkra i skånska Staffanstorps grundades någon gång under 100-talet f.Kr., och övergavs cirka tusen år senare. Endast en mycket liten del av fornlämningen är ännu utgrävd men kulturlagren pekar på att det rör sig om ett av norra Europas största maktcentrum. Allra störst bland de fynd som gjorts i Uppåkra är resterna av det som kommit att kallas för kulthuset. Byggnaden var navet som det religiösa livet kretsade kring och stod på samma plats i ca 700 år. Institutionen för arkeologi och antikens historia vid Lunds universitet bedriver sedan 1996 verksamhet vid järnåldersbosättningen Uppåkra. För närvarande pågår en stor utgrävning av den stora hallbyggnaden och troliga residenset i Uppåkra. Projektet har fått stöd från ett flertal olika donatorer. Stiftelsen Uppåkra Arkeologiska Center arbetar för att informera om fornlämningen genom utbildning, visningar, informationsmaterial och Uppåkra besökscenter.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att kulturmiljölagen och museilagen till stor del redan reglerar det som framförs i motionsyrkandena och att museerna arbetar aktivt för att etablera principer och praxis för hur samlingsförvaltningen ska utformas med hänsyn till museernas uppdrag. Utskottet välkomnar även de insatser som görs för att öka kunskapen och kännedomen om järnåldersbosättningen Uppåkra. Utskottet finner dock inte skäl till ett tillkännagivande i enlighet med motionsyrkandena och avstyrker motionerna 2025/26:4 (SD), 2025/26:129 (SD), 2025/26:414 (C), 2025/26:1740 (M) yrkandena 1 och 2, 2025/26:2413 (SD) yrkandena 1–4 och 2025/26:2714 (SD).

Det kyrkliga kulturarvet

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om den kyrkoantikvariska ersättningen.

Jämför reservation 6 (S).

Motionerna

Björn Wiechel m.fl. (S) föreslår i kommittémotion 2025/26:3459 yrkande 52 ett tillkännagivande om att den kyrkliga kulturmiljön inte bara ska bevaras utan också användas och utvecklas. Enligt motionärerna är kyrkan på många orter den sista kvarvarande samlingspunkten, och en viktig resurs för såväl andlig som social och kulturell gemenskap. Motionärerna välkomnar höjningen av den kyrkoantikvariska ersättningen i budgeten för 2025 men anser att denna ökning är otillräcklig för att möta de omfattande behov som finns.

Mirja Räihä m.fl. (S) föreslår i motion 2025/26:1475 ett tillkännagivande om att se över förhållandet mellan staten och Svenska kyrkan när det gäller ansvaret för det gemensamma kulturarvet. Enligt motionären har kyrkan bedömt att den kyrkoantikvariska ersättningen behöver vara minst 780 miljoner kronor.

Kerstin Lundgren (C) föreslår i motion 2025/26:1181 ett tillkännagivande om att den kyrkoantikvariska ersättningen ska höjas. Enligt motionären finns det starka skäl att tydligt redovisa hur ersättningen ska kunna värdesäkras och att kraftfullt höja ersättningen för att både kunna värna det kyrkliga kulturarvet och klara underhåll och kulturminnesvård vid höjd beredskap.

Bakgrund

Gällande rätt

Den kyrkoantikvariska ersättningen från staten till Svenska kyrkan är en kompensation för kulturhistoriskt motiverade kostnader i samband med vård och underhåll av de kyrkliga kulturminnena enligt 4 kap. kulturmiljölagen. Det kan t.ex. röra sig om kostnader som beror på särskilda krav på att ett visst material eller en viss teknik ska användas vid en renovering eller att arbetet ska genomföras under antikvarisk kontroll (prop. 1998/99:38, bet. 1998/99:KU18, rskr. 1998/99:176).

Relationsändringen mellan staten och Svenska kyrkan

Enligt riksdagens principbeslut om ändrade relationer mellan staten och Svenska kyrkan (prop. 1995/96:80, bet. 1995/96:KU12, rskr. 1995/96:84) skulle det även träffas en långsiktig överenskommelse mellan staten och Svenska kyrkan om de kulturhistoriska värdena inom Svenska kyrkan. Överenskommelsen undertecknades i februari 2000 och innebar i korthet att Svenska kyrkan ska svara för att de kyrkliga kulturminnena ska förbli tillgängliga för var och en i minst samma utsträckning som tidigare. Överenskommelsen angav också hur samverkan mellan staten och Svenska kyrkan ska se ut. Svenska kyrkan ska årligen redovisa till regeringen i frågor som rör de kyrkliga kulturvärdena och hur den kyrkoantikvariska ersättningen har använts. Enligt överenskommelsen ska även s.k. kontrollstationer läggas in vart femte år med en mer fördjupad analys.

Enligt Svenska kyrkans rapportering till regeringen vid den senaste kontrollstationen 2024 bedömer Svenska kyrkan att de krav som ställs på Svenska kyrkan i överenskommelsen är uppfyllda men att den uteblivna uppräknings av den kyrkoantikvariska ersättningen kan få betydande konsekvenser för vården och underhållet av de kyrkliga kulturminnena. Svenska kyrkan menar att skyddet av de kulturhistoriska värdena även bör ta hänsyn till verksamhetens behov och eftersträva en balans mellan bevarande, användning och utveckling.

Inför relationsändringen bedömdes den kyrkoantikvariska ersättningen behöva uppgå till 460 miljoner kronor per år i 1996 års penningvärde. Beslutet enligt propositionen Staten och trossamfunden (prop. 1998/99:38) innebar att den kyrkoantikvariska ersättningen trappades upp mellan åren 2002 och 2009, för att till slut uppgå till 460 miljoner kronor. Ersättningen har därefter varit oförändrad fram till 2025 då riksdagen beslutade om en höjning till 490 miljoner kronor årligen.

Utskottets ställningstagande

Utskottet har förståelse för att Svenska kyrkan behöver ta hänsyn till verksamhetens behov och eftersträva en balans mellan bevarande, användning och utveckling. Utskottet konstaterar även att Svenska kyrkan enligt

överenskommelsen med staten har åtagit sig att ansvara för att de kyrkliga kulturminnena ska förbli tillgängliga för var och en i minst samma utsträckning som tidigare. Utskottet välkomnar också att den kyrkoantikvariska ersättningen höjdes för 2025 och avser att följa frågan noga. Utskottet finner i dagsläget inte skäl till något tillkännagivande enligt motionsyrkandena och avstyrker motionerna 2025/26:1181 (C), 2025/26:1475 (S) och 2025/26:3459 (S) yrkande 52.

Odlings- och skogslandskapets kulturarv

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om odlings- och skogslandskapets kulturarv.

Jämför reservation 7 (S) och 8 (MP).

Motionerna

Amanda Lind m.fl. (MP) föreslår i partimotion 2025/26:3775 ett tillkännagivande om att skydda forn- och kulturlämningar genom att ställa om till ett hållbart skogsbruk (yrkande 60), öka antalet natur- och kulturreservat (yrkande 61) samt skärpa lagstiftningen för att skydda skogslandskapets kulturvärden (yrkande 62). Motionärerna menar att olika typer av forn- och kulturlämningar i våra skogar är en ofta förbisedd del av Sveriges kulturarv och att den enskilt största skadeorsaken på dessa typer av forn- och kulturlämningsområden är skogsbrukets markberedningar. Motionärerna vill öka antalet natur- och kulturreservat och att den pågående förstörelsen av skogslandskapets kulturvärden får kännbara konsekvenser genom skärpt lagstiftning.

Åsa Westlund m.fl. (S) föreslår i kommittémotion 2025/26:3733 yrkande 12 ett tillkännagivande om att fåbodbruket ska bevaras. Motionärerna framhåller att det går att skapa förutsättningar för att bevara den biologiska mångfalden, värna kulturarvet och öka självförsörjningsgraden genom att hålla fåbodvallar vid liv med hjälp av en resurssnål småskalig djurhållning med betande djur.

Anders W Jonsson (C) föreslår i motion 2025/26:2641 yrkande 1 ett tillkännagivande om att regeringen ska tillsätta en utredning som kan föreslå lagändringar för att värna ett levande fåbodbruk. Motionären framhåller att fåbodar är mycket viktiga bl.a. för att bevara den biologiska mångfalden, värdefull natur, byggnads- och kulturmiljöer och utrotningshotade husdjursraser.

Bakgrund

Statligt stöd

Jordbruksverket kan bevilja stöd för att sköta fåbodar med fåbodbete för att bevara ett levande fåbodbruk. Huvudvillkoret för att få ersättning för fåbodar är att ansökan gäller en eller flera fåbodar som är godkända av länsstyrelsen och som omfattar minst 6 hektar fåbodbete för varje fåbod. Det går att få ytterligare ersättning för mark och skötsel och länsstyrelsen bestämmer i så fall vilka extra skötselvillkor som ska gälla. Jordbruksverket fördelar även stöd till generella åtgärder som bidrar till att restaurera och bevara natur- och kulturmiljöer i odlingslandskap och renskötselområden. Det omfattar även samlingar av hus och byggnader som är kulturhistoriskt värdefulla och gör området mer attraktivt. För att kunna få bidrag behöver projektet bl.a. bidra till att stärka landskapets natur- och kulturvärden inom en by eller bygd.

Även Naturvårdsverket arbetar med frågan om att bevara den biologiska mångfalden och kulturmiljöer i odlingslandskapet. Naturvårdsverket har t.ex. beslutat om föreskrifter (NFS 2024:3) om statligt stöd för vissa åtgärder som syftar till att stärka eller utveckla höga naturvärden i ängs- och betesmarker. Ansökan om ersättning för kostnader som uppstår vid dessa åtgärder kan skickas till länsstyrelsen.

Det är även möjligt att få stöd från Skogsstyrelsen för kulturmiljövård i skogslandskapet. Det kan röra sig om att t.ex. sköta kulturmiljöer genom att röja och rensa upp igenvuxen mark, märka ut stig eller vandringsled, sikthuggning eller åtgärder för friluftsanordningar. Enligt skogsvårdslagen (1979:429) ska skador på övriga kulturhistoriska lämningar och biologiskt kulturarv förhindras eller begränsas. Skogsbrukets s.k. målbilder för miljöhänsyn ger i de fallen mer detaljerad vägledning. För området kulturmiljö finns ett flertal olika faktablad med vägledning om t.ex. kulturhistoriska stigar och vägar, kulturmiljöer vid vatten och bebyggelselämningar m.m.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att bl.a. skogsvårdslagen lägger ett tydligt ansvar på markägaren att ta hänsyn till kulturhistoriska lämningar vid skogsvårdsåtgärder och avverkning. Utskottet konstaterar vidare att markägaren och andra intressenter kan ansöka om bidrag för insatser som gynnar och bevarar kulturmiljövärden i skogsområden och produktiv skogsmark. Utskottet finner mot denna bakgrund inte skäl till något tillkännagivande och avstyrker därmed motionerna 2025/26:2641 (C) yrkande 1, 2025/26:3733 (S) yrkande 12 och 2025/26:3775 (MP) yrkandena 60–62.

Beredskap inom kulturarvssektorn

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om beredskap inom kulturarvssektorn.

Jämför reservation 9 (S), 10 (C) och 11 (MP).

Motionerna

Amanda Lind m.fl. (MP) föreslår i partimotion 2025/26:3775 yrkande 63 ett tillkännagivande om att det aktiva kulturlivet ska inkluderas i det lokala och nationella beredskapsarbetet samt om att genomföra en storskalig satsning på digitalisering av kulturarvet, inklusive skydd mot hybrid- och cyberattacker (yrkande 64). Enligt motionärerna skapar digitalisering nya möjligheter att bevara och tillgängliggöra museers och arkivs samlingar. Skydd mot hybrid- och cyberattacker mot digitala samlingar och kulturarvsinformation behöver enligt motionärerna vara en central del av arbetet och regeringen bör därför starta ett långsiktigt och brett projekt om digitalisering av kulturarvet. Motionärerna föreslår i yrkande 65 även ett tillkännagivande om att föreningslivet skapar samhörighet bland människor av olika bakgrund, vilket i sin tur stärker både demokratin och försvarsviljan.

Björn Wiechel m.fl. (S) föreslår i kommittémotion 2025/26:3459 yrkande 53 ett tillkännagivande om att se över kulturarvets förutsättningar och organisering i händelse av kris och krig. Enligt motionärerna brottas svenska museer och arkiv med föremålsprioritering, bristen på skyddslokaler för omplacering samt merkostnader i detta hänseende. För att det ska gå att tillämpa lagstiftningen effektivt behövs det enligt motionärerna en nationell handlingsplan.

Catarina Deremar m.fl. (C) föreslår i kommittémotion 2025/26:3183 yrkande 15 ett tillkännagivande om att det finns ett värde i sig i att frivilligt arbeta tillsammans för ett bättre samhälle. Det bidrar också till att stärka resiliensen vid motgångar och kriser. Motionärerna menar att det därför behövs fler åtgärder för att förbättra villkoren för civilsamhället.

Emma Berginger m.fl. (MP) föreslår i kommittémotion 2025/26:3405 yrkande 66 ett tillkännagivande om att inkludera det aktiva kulturlivet i det lokala och nationella beredskapsarbetet för att det ska kunna verka även i kris och ytterst under krig. Motionärerna föreslår vidare i yrkande 67 ett tillkännagivande om att centralmuseerna och andra kulturarvsmyndigheter och aktörer behöver ges förutsättningar i budget att kunna fördjupa arbetet med beredskapsplaner, evakueringslokaler och andra säkerhetsfrågor. Enligt motionärerna bör ansvariga myndigheter få tydliga uppdrag och mandat att samordna och genomföra arbetet.

Bakgrund

Beredskap för skydd av kulturarv

Den 1 oktober 2022 infördes en ny beredskapsstruktur genom förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap och fr.o.m. juni 2025 ingår även Riksantikvarieämbetet och Riksarkivet bland de civila myndigheter som ansvarar för en sammanhängande planering för totalförsvaret³. Enligt Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (MSB)⁴ är fysiskt skydd av bl.a. anläggningar och installationer som innehåller kulturegendom en viktig samhällsfunktion. MSB lyfter även fram att samtliga statliga museer är ålagda att kontinuerligt genomföra en risk- och sårbarhetsanalys och beakta totalförsvarets krav enligt förordningen om statliga myndigheters beredskap.

Regeringen gav den 29 februari 2024 Riksantikvarieämbetet (RAÄ), Riksarkivet, Kungliga biblioteket, MSB och Statens fastighetsverk i uppdrag att bilda ett råd för skydd av kulturarv. Myndigheterna ska genom rådet samordna sitt beredskapsarbete för skydd av kulturarvet, identifiera de behov av beredskap som finns för skydd av kulturarvet samt främja kunskapsutveckling och erfarenhetsutbyte.

RAÄ fick i regleringsbrevet för 2025 i uppdrag att vidta särskilda åtgärder för att stärka skyddet av kulturarv genom beredskapsplanering avseende evakueringsmagasin och säkra transporter. RAÄ ska redovisa uppdraget, med en separat redovisning för civilt försvar, senast den 22 februari 2026.

Riksdagen har tidigare beslutat att förstärka RAÄ:s förvaltningsanslag 6:1 med 19 miljoner kronor 2025 för beredskapsplanering avseende evakueringsmagasin och säkra transporter för kulturföremål för att stärka samhällets beredskap och skydda kulturarvet. För samma ändamål förstärks anslaget därefter med 26 miljoner kronor för 2026 och 39 miljoner kronor för 2027.

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar uppfattningen att kulturen är en viktig sammanhållande faktor och därmed avgörande för Sveriges försvarsförmåga. Utskottet konstaterar att regeringen bl.a. har inrättat ett råd för skydd av kulturarvet i händelse av kris eller krig och att arbetet för att stärka Sveriges beredskapsorganisation fortgår. Med hänvisning till ovanstående avstyrker utskottet motionerna 2025/26:3183 (C) yrkande 15, 2025/26:3405 yrkandena 66 och 67, 2025/26:3459 (S) yrkande 53 och 2025/26:3775 (MP) yrkandena 63–65.

³ Förordning om ändring i förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap (SFS 2025:742).

⁴ Den 1 januari 2026 bytte MSB namn till Myndigheten för civilt försvar (MCF).

Unescos världsarv

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om Unescos världsarvs-konvention och Unescos konvention om tryggheten av det immateriella kulturarvet.

Jämför reservation 12 (C).

Motionerna

Catarina Deremar m.fl. (C) föreslår i kommittémotion 2025/26:3183 yrkande 11 ett tillkännagivande om att det bör finnas möjlighet till ytterligare samverkan mellan statliga, regionala och lokala insatser för världsarven och att regeringen ska stärka det nationella arbetet kring världsarven. Enligt motionärerna behövs även mer internationellt samarbete om världsarvens unika kultur- och naturhistoriska miljöer.

Ludvig Ceimertz m.fl. (M) föreslår i motion 2025/26:2465 yrkande 2 ett tillkännagivande om att Ålarvet på Ålakusten ska upptas på Unescos internationella lista över immateriella kulturarv. Motionärerna menar att vattenkraft, säl och skarv åstadkommer större skada på ålbeståndet än ålfisket. Ålfiskarna är måna om ålens fortlevnad, och besitter ovärderliga kunskaper som behövs för att skydda ålen bättre.

Johnny Svedin (SD) föreslår i motion 2025/26:250 ett tillkännagivande om att en lämplig statlig myndighet eller institution ska få i uppdrag att samordna arbetet med Sveriges världsarv. Motionären menar att ansvaret för världsarven är splittrat mellan regionala och lokala aktörer, vilket resulterar i brist på långsiktig finansiering, kompetensförsörjning och planering.

Daniel Persson (SD) föreslår i motion 2025/26:1009 ett tillkännagivande om att låta utreda hur man tryggar ekonomin så att världsarvet Hälsingegårdarna lever vidare för kommande generationer.

Anders W Jonsson (C) föreslår i motion 2025/26:2644 ett tillkännagivande om att låta utreda frågan om ett förstärkt stöd för det svenska världsarvet Hälsingegårdarna. Enligt motionären får gårdsägarna ta ett orimligt stort ansvar för att bevara gårdarna och tillgängliggöra dem för allmänheten.

Jamal El-Haj (-) föreslår i motion 2025/26:167 yrkande 2 ett tillkännagivande om att särskilda resurser ska avsättas för att bevara, skydda och vid behov restaurera historiskt betydelsefulla kristna kyrkor, kloster och annan egendom i Palestina och Israel. Motionären hänvisar till Unescos konventioner om skydd av världskulturarv och Genèvekonventionen som föreskriver särskilt skydd för religiösa byggnader i krig. Enligt motionären bör Sverige ta initiativ för att dessa instrument används mer konsekvent i det palestinska sammanhanget.

Jamal El-Haj (-) föreslår i motion 2025/26:168 yrkande 2 ett tillkännagivande om att Sverige genom internationella samarbeten, särskilt FN

och Unesco, aktivt bör verka för att skydda al-Aqsamoskén som ett världsarv och som en av islams mest betydelsefulla helgedomar.

Bakgrund

Världsarvskonventionen

Målet för Unescos (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) konvention om skydd för världens kultur- och naturarv från 1972 (Världsarvskonventionen, SÖ 1985:8) är att länderna ska skapa lagstiftning och förvaltning för att bevara kultur- och naturarvet i sina respektive länder. Länderna rapporterar vart femte år till Unesco om hur de arbetar med kultur- och naturarv. Sverige har för närvarande 15 olika världsarv. Drottningholms slottsområde utsågs 1991 till Sveriges första världsarv och det senaste tillskottet kom 2012 när Hälsingegårdarna upptogs på Unescos världsarvslista. Riksantikvarieämbetet (RAÄ) tog på uppdrag av regeringen 2019 fram en nationell världsarvsstrategi som ger en samlad beskrivning av hur Sverige arbetar med Unescos världsarvskonvention, inklusive inriktningen på arbetet till 2030. Strategin beskriver mer i detalj olika myndigheters och aktörers roller och ansvar. Länsstyrelserna ansvarar t.ex. för att utse ett världsarvsråd efter förslag från lokala och regionala aktörer. Länsstyrelsen bör också se till att rådet tar fram en förvaltningsplan för världsarvet.

Konventionen om trygghand av det immateriella kulturarvet

Unescos konvention om trygghand av det immateriella kulturarvet antogs 2003. Konventionen undertecknades av Sverige 2011 (SÖ 2012:31). Institutet för språk och folkminnen ansvarar för arbetet med konventionen i Sverige. Länder som undertecknat konventionen ska upprätta nationella listor över värdefulla immateriella kulturarv. Sedan 2015 finns t.ex. ”Ålarvet på Ålakusten” upptaget på Sveriges nationella lista över immateriella kulturarv under kategorin Natur och världsbilder. Övriga kategorier på den nationella listan är Berättande och muntliga traditioner, Framträdanden, Hantverk, Högtider och ritualer, Mattraditioner, Metodiska exempel, Musik och dans och Umgängesformer.

Länder som undertecknat konventionen kan även nominera t.ex. en tradition eller ett hantverk till konventionens internationella lista. Regeringen beslutade t.ex. i mars 2025 att nominera håvfiske i Torneälven till Unescos representativa lista över mänsklighetens immateriella kulturarv. Nomineringen görs tillsammans med Finland, och Unesco väntas fatta beslut i frågan i december 2026. Sverige nominerade 2023 tillsammans med Norge den traditionella fäbodkulturen i de båda länderna, och i december 2024 togs beslutet av Unescos kommitté att ta upp fäbodkulturen på listan. Sverige har även 2020 nominerat den nordiska klinkbåtstraditionen till Unesco

tillsammans med övriga nordiska länder, och i december 2021 togs traditionen med på listan.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att Sverige har tagit fram en nationell världsarvsstrategi som ger en samlad beskrivning av arbetet med Unescos världsarvskonvention, inklusive ansvarsfördelningen för skötseln av världsarven. Utskottet välkomnar Unescos arbete på området. Utskottet konstaterar att Institutet för språk och folkminnen har ansvar för arbetet med Unescos konvention om trygghet av det immateriella kulturarvet och att den nationella listan över värdefulla immateriella kulturarv är ett betydelsefullt verktyg för skyddet av detta kulturarv. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2025/26:167 (-) yrkande 2, 2025/26:168 (-) yrkande 2, 2025/26:250 (SD), 2025/26:1009 (SD), 2025/26:2465 (M) yrkande 2, 2025/26:2644 (C) och 2025/26:3183 (C) yrkande 11.

Minoriteters kultur

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om minoriteters kultur och kulturinstitutioner.

Jämför reservation 13 (MP).

Motionerna

Amanda Lind m.fl. (MP) föreslår i partimotion 2025/26:3775 ett tillkännagivande om att inrätta ett permanent center för tornedalsk historia och kultur (yrkande 48) samt stärka stödet till Sametinget för att underlätta för fler samiska museer och kulturinstitutioner (yrkande 49). Motionärerna framhåller att det bör inledas ett arbete med att förverkliga förslaget från Region Norrbotten om en kulturinstitution för tornedalingar, kväner och lantalaiset som innefattar informationscentrum, ett huvudmuseum och forskning. Enligt motionärerna behöver även samiska kulturinstitutioner en tryggare ekonomisk grund och en större självständighet och fler samiska museer och kulturinstitutioner behöver stöd via Sametinget.

Jan Riise m.fl. (MP) föreslår i kommittémotion 2025/26:3437 yrkande 3 ett tillkännagivande om att regeringen ska gå vidare med de olika förslagen om en kultursamlade verksamhet för tornedalingar, kväner och lantalaiset, bl.a. att inrätta en kulturinstitution för minoriteten med ett informationscentrum samt huvudmuseum och forskning. Motionärerna menar att rapportens förslag är mycket intressanta och att regeringen bör inleda ett arbete med att förverkliga förslagen.

Bakgrund

Gällande rätt

Enligt lagen (2009:724) om nationella minoriteter och minoritetsspråk är judar, romer, samer, sverigefinnar och tornedalingar nationella minoriteter i Sverige. Språklagen (2009:600) anger i sin tur att de nationella minoritetsspråken är finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska. Lagen om nationella minoriteter anger även bl.a. utbredningen av det geografiska s.k. förvaltningsområdet för meänkieli, nämligen kommunerna Gällivare, Haparanda, Kiruna, Pajala och Övertorneå. Enskilda har t.ex. rätt att använda språket vid sina muntliga och skriftliga kontakter med en förvaltningsmyndighet vars geografiska verksamhetsområde helt eller delvis sammanfaller med minoritetsspråkets förvaltningsområde.

Minoriteten tornedalingar, kväner och lantalaiset

I mars 2021 tillsatte den dåvarande regeringen en sannings- och försoningskommission med uppdrag att utreda kränkningar och övergrepp mot tornedalingar, kväner och lantalaiset till följd av 1800- och 1900-talens assimileringspolitik (dir. 2020:29). Kommissionen lämnade sitt slutbetänkande i november 2023 (SOU 2023:68) med förslag på ett antal åtgärder. Kommissionen föreslog bl.a. att kväner och lantalaiset skulle erkännas som en del av den nationella minoriteten tornedalingar, att stöd skulle ges till etablerandet av ett huvudmuseum, att organisationsbidraget till minoritetsorganisationerna skulle öka och att återbördande av mänskliga kvarlevor skulle omfatta minoriteten. Kommissionens slutbetänkande har varit på remiss.

Regeringen gav i september 2024 Forum för levande historia (FLH) i uppdrag att ta fram en populärversion av betänkandet och avsatte 700 000 kronor för ändamålet. FLH har redovisat uppdraget i form av boken Varken finne eller svensk – Tornedalingarna och 1800- och 1900-talets svenska assimilationspolitik, som finns tillgänglig på FLH:s webbplats. Regeringen beslutade även i augusti 2024 att bevilja Svenska Tornedalingars Riksförbund – Tornionlaaksolaiset 1 miljon kronor för insatser för försoningsprocessen och i mars 2025 fick förbundet ytterligare 1,5 miljoner kronor för samma ändamål.

Tornedalsteatern bildades 1986 och har en egen scen i det gamla Tingshuset i Pajala. Teatern drivs med hjälp av verksamhetsbidrag från bl.a. Statens Kulturråd, Region Norrbotten, Sparbanken Nord och Kiruna, Pajala, Övertorneå och Haparanda kommuner. Tornedalsteatern fick i februari 2025 800 000 kronor i statsbidrag för att sprida kunskap om tornedalingar, kväner och lantalaiset.

Tornionlaakson museo – Tornedalens museum grundades 1914 och är sedan 2014 ett gemensamt museum för finska Torneå och svenska Haparanda. Museet skildrar Tornedalens kultur och historia och har även ett ansvar att främja regional museiverksamhet och kulturmiljöarbete i gränsområdet mot Sverige.

Bidrag till nationella minoriteters språk och kultur

Bidrag till de nationella minoriteternas språk och kultur fördelas bl.a. av Statens kulturråd (Kulturrådet). Även Sametinget fördelar bidrag till samisk kultur. Enligt Sametingets regleringsbrev för 2026 får Sametinget fördela ca 22,9 miljoner kronor inom ramen för anslaget 1:2. Sametinget ska inom sitt ansvarsområde samarbeta med Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF) i syfte att följa upp och analysera offentliga aktörers insatser i förhållande till målet för politikområdet samt verka för ökad kunskap om och förståelse för samer och deras rättigheter. Uppdraget ska redovisas senast den 31 mars 2026.

Stiftelsen Äjtte – Svenskt Fjäll- och Samemuseum får 1,5 miljoner kronor i statsbidrag för 2026 inom ramen för anslaget 7:3 Bidrag till vissa museer. För åren 2024–2026 förstärks anslaget 1:2 med 2 miljoner kronor årligen för förstärkt bidrag till Giron Sámi Teáther i Kiruna. Det förstärkta bidraget syftar enligt regeringen till att ge teatern ökade möjligheter att utveckla och bedriva sin rikstäckande verksamhet (prop. 2023/24:1 utg.omr. 17 s. 21).

Utskottets ställningstagande

Utskottet delar uppfattningen att det är mycket viktigt att stärka de nationella minoriteternas språk och kultur och att öka kunskapen om det förtryck och osynliggörande som drabbat minoriteterna. Utskottet välkomnar de många olika initiativ som tas för att stödja t.ex. Tornedalens kultur och minoritetsspråket meänkieli. Mot den bakgrunden avstyrker utskottet motionerna 2025/26:3437 (MP) yrkande 3 och 2025/26:3775 (MP) yrkandena 48 och 49.

Repatriering

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om repatriering av mänskliga kvarlevor och föremål.

Jämför reservation 14 (S) och 15 (MP).

Motionerna

Amanda Lind m.fl. (MP) föreslår i partimotion 2025/26:3775 yrkande 51 ett tillkännagivande om att Sametinget snarast ska få i uppdrag att inrätta en samordnande funktion - både som en motpart för museerna och som en rådgivare för kravställare som vill begära tillbaka föremål och kvarlevor. Enligt motionärerna måste Sametinget också få särskilt avsatta, långsiktiga resurser för detta uppdrag. Motionärerna föreslår även ett tillkännagivande om att Riksantikvarieämbetet ska få i uppdrag att analysera och beskriva juridiska, ekonomiska och praktiska förutsättningar för att identifiera och återbörda

kvarlevor och föremål från tornedalingar, kväner och lantalaiset, på samma sätt som Riksantikvarieämbetet utrett frågan om återbördande av samiska kvarlevor (yrkande 52).

Björn Wiechel m.fl. (S) föreslår i kommittémotion 2025/26:3459 yrkande 55 ett tillkännagivande om att staten ska ta sitt ansvar och genomföra en nationell kartläggning i syfte att kunna repatriera samiska kvarlevor. Motionärerna anför att flera statliga institutioner har kvarlevor från den samiska ursprungsbefolkningen och att det sedan länge finns krav på att dessa ska återföras.

Även Jennie Nilsson m.fl. (S) föreslår i kommittémotion 2025/26:3721 yrkande 26 ett tillkännagivande om att samiska kvarlevor ska repatrieras, återföras till sina ursprungliga platser. Motionärerna menar att det finns kvarlevor från det samiska urfolket hos flera statliga institutioner och att det är rimligt att staten tar sitt ansvar för det fortsatta arbetet med repatrieringen.

Jan Riise m.fl. (MP) föreslår i kommittémotion 2025/26:3437 yrkande 4 ett tillkännagivande om att Riksantikvarieämbetet ska ges i uppdrag att analysera och beskriva förutsättningar för att identifiera och återbörda kvarlevor och föremål från tornedalingar, kväner och lantalaiset, på samma sätt som Riksantikvarieämbetet utrett frågan om återbördande av samiska kvarlevor.

Bakgrund

Regeringen gav i regleringsbrevet 2023 Riksantikvarieämbetet (RAÄ) i uppdrag att analysera förutsättningarna för att identifiera och återbörda samiska föremål och mänskliga kvarlevor samt analysera och beskriva förutsättningarna för ett s.k. sammanhållet regelverk för detta. RAÄ redovisade i september 2023 uppdragets första del med rapporten *Förutsättningar för identifiering och återlämnande av samiska föremål och samiska mänskliga kvarlevor*. Majoriteten av samverkansparterna upplever enligt rapporten att regelverket och befintliga stöddokument fungerar väl.

RAÄ:s bedömning är att bristen på ekonomiska resurser och oklarheten kring hur kostnaderna ska fördelas utgör de största hindren för en väl fungerande process. RAÄ lämnade den 27 mars 2024 den andra och sista delen av redovisningen, *Förutsättningar för identifiering och återlämnande av samiska föremål och samiska mänskliga kvarlevor*, del 2.

RAÄ fick i regleringsbrevet för 2025 i uppdrag att genomföra en informationsinsats om möjligheter för organisationer som företräder de nationella minoriteterna att söka bidrag för återlämnandeprocesser. RAÄ fick använda högst 1 miljon kronor från anslaget 7:2 ap.2 Bidrag till kulturarvsarbete, för återlämnande och återbegravning av mänskliga kvarlevor. Regeringen har även beslutat om att uppdraget till RAÄ ska gälla även under 2026 och att RAÄ får fördela 1 miljon kronor för samma ändamål under 2026 från anslaget 6:2 ap.2. Under 2025 sökte och beviljades två sameföreningar, en sameby och en byaförening bidrag på totalt 533 224 kronor. I samband med processerna för återlämnande har RAÄ även erbjudit

vägledning till företrädare för de nationella minoriteterna och hämtat in synpunkter från Sametinget och Länsstyrelsen i Stockholms län.

I regleringsbrevet för 2025 beslutade regeringen att ge Länsstyrelsen i Norrbottens län i uppdrag att stödja den pågående försoningsprocessen med tornedalingar, kväner och lantalaïset i länet. Länsstyrelsen ska också verka för ökad kunskap om den historiska behandlingen av tornedalingar, kväner och lantalaïset i länet. Uppdraget ska genomföras i dialog med minoriteten och redovisas senast den 1 mars 2026.

Sametinget har fått i uppdrag att under 2026–2028 i samverkan med RAÄ stärka sitt arbete med frågor som rör återlämnande av samiska mänskliga kvarlevor och föremål.

Utskottets ställningstagande

Utskottet konstaterar att RAÄ får fördela bidrag för att finansiera kostnader för processerna att återlämna mänskliga kvarlevor och föremål. Utskottet ser också positivt på att Länsstyrelsen i Norrbottens län har ett uppdrag att stödja den pågående försoningsprocessen med tornedalingar, kväner och lantalaïset i länet. Utskottet välkomnar även Sametingets samverkan med RAÄ på området med förhoppningen att det kan stärka de arbetsrutiner och kontakter som behövs för att åstadkomma en snabbare och effektivare hantering av frågan om återlämnande av mänskliga kvarlevor och föremål. Utskottet avser att fortsätta att noga följa frågan men avstyrker motionerna 2025/26:3437 (MP) yrkande 4, 2025/26:3459 (S) yrkande 55, 2025/26:3721 (S) yrkande 26 och 2025/26:3775 (MP) yrkandena 51 och 52 med hänvisning till pågående arbete.

Forum för levande historia

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om utökat uppdrag till Forum för levande historia.

Jämför reservation 16 (MP).

Motionerna

Jan Riise m.fl. (MP) föreslår i kommittémotion 2025/26:3437 yrkande 5 ett tillkännagivande om att Forum för levande historia bör ges ett utökat uppdrag i syfte att synliggöra historiska övergrepp och kränkningar av minoriteten tornedalingar, kväner och lantalaïset.

Magnus Jacobsson (KD) föreslår i motion 2025/26:1800 yrkande 2 ett tillkännagivande om att Forum för levande historia bör få ett förtydligat uppdrag om att även informera om den arabiska nazismen och det muslimska brödraskapets koppling till Hitler. Motionären menar att Forum för levande

historia bl.a. bör få möjlighet att översätta delar av myndighetens material till arabiska.

Yusuf Aydin (KD) föreslår i motion 2025/26:2000 ett tillkännagivande om att etablera ett nationellt seyfocenter i Sverige. Centret skulle få ett uppdrag att stödja forskning och sprida kunskap om folkmordet i dåvarande Osmanska riket, även kallat seyfo – ”svärdets år” då hundratusentals assyrier, syrianer, kaldéer och andra kristna grupper såsom armenier och pontiska greker mördades, fördrevs eller utsattes för tvångskonvertering. Motionären menar att Södertälje har blivit ett nav för kultur, identitet och minnesarbete för dessa grupper och ett seyfocenter i Södertälje skulle därför vara både naturligt och angeläget.

Anna Lasses (C) föreslår i motion 2025/26:3562 yrkande 3 ett tillkännagivande om att inrätta en nationell satsning för att ta fram studiematerial och underlag som fokuserar på modern antisemitism med betoning på hur den yttrar sig i dagens samhälle. Enligt motionären är det avgörande att utbildningen om antisemitism inte enbart fokuserar på det förflutna. Motionären menar att det behövs en förståelse för hur antisemitismen tar sig uttryck i dagens samhälle, både i det offentliga rummet och på internet, för att effektivt kunna motverka den.

Jamal El-Haj (-) föreslår i motion 2025/26:933 yrkande 3 ett tillkännagivande om att uppmärksamma de semitiska folkens mångfald i samband med nationella kultur- och utbildningsinsatser för att motverka förenklade och snedvridna tolkningar. Motionären framhåller att de semitiska folken utgör en central del av Mellanösterns och Nordafrikas historia och att de påverkat världshistorien i grunden genom sina språk, sina religiösa traditioner och sina kulturella innovationer.

Bakgrund

Enligt förordning (2007:1197) med instruktion för Forum för levande historia (FLH) ska FLH främja arbete med demokrati och mänskliga rättigheter med utgångspunkt i lärdomar från Förintelsen och kommunistiska regimers brott mot mänskligheten i historien, liksom andra brott mot mänskligheten i historien. Myndigheten har särskilt till uppgift att öka och fördjupa kunskaperna om antisemitism, antiziganism och andra former av rasism och intolerans med fokus på kopplingen mellan historien och samtiden.

I enlighet med dess uppdrag har myndigheten bl.a. gjort en kunskapsöversikt som ger en samlad bild av kunskapsläget när det gäller antisemitism i digitala miljöer. Den visar att antisemitismen är särskilt livskraftig i digitala miljöer, där gamla stereotyper och konspirationsteorier omformas till digitala format och sprids. Studien har genomförts av Totalförsvarets forskningsinstitut (FOI) och är en del i ett regeringsuppdrag till Forum för levande historia att ta fram en kunskapsöversikt över spridning av antisemitism på nätet och åtgärder för att motverka denna spridning.

Som beskrivits tidigare har FLH tagit fram en populärvetenskaplig version av betänkandet från Sannings- och försoningskommissionen för tornedalingar, kväner och lantalaiset.

Utskottets ställningstagande

Utskottet noterar att FLH enligt sin instruktion bl.a. har till uppgift att öka och fördjupa kunskaperna om antisemitism, antiziganism och andra former av rasism och intolerans med fokus på kopplingen mellan historien och samtiden. Utskottet menar att FLH således redan i dag har till uppgift att verka för det som motionärerna önskar och utskottet avstyrker därmed motionerna 2025/26:933 (-) yrkande 3, 2025/26:1800 (KD) yrkande 2, 2025/26:2000 (KD), 2025/26:3437 (MP) yrkande 5 och 2025/26:3562 (C) yrkande 3.

Motioner som bereds förenklat

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår de motionsyrkanden som beretts i förenklad ordning.

Utskottets ställningstagande

De motionsförslag som tas upp i bilaga 2 rör samma eller i huvudsak samma frågor som utskottet har behandlat tidigare under valperioden i betänkandena 2024/25:KrU5 Kulturarv, 2023/24:KrU5 Kulturarv, 2023/24:KrU11 Det kyrkliga kulturarvet och 2022/23:KrU6 Kulturarvsfrågor. Riksdagen avslög motionsyrkandena i enlighet med utskottets förslag. Utskottet avstyrker därför motionsyrkandena.

Reservationer

1. Museernas villkor, punkt 1 (S)

av Björn Wiechel (S), Lars Mejern Larsson (S), Azadeh Rojhan (S), Magnus Manhammar (S) och Ewa Pihl Krabbe (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3459 av Björn Wiechel m.fl. (S) yrkandena 50 och 56,

bifaller delvis motion

2025/26:3775 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkandena 53–56 och

avslår motionerna

2025/26:291 av Björn Söder och Markus Wiechel (båda SD),

2025/26:1864 av Sanne Lennström (S) och

2025/26:3775 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkande 57.

Ställningstagande

Regeringen har nyligen aviserat att kostnadshyresmodellen för vissa kulturinstitutioner ska avvecklas och att Statens fastighetsverk ska inleda omförhandlingar av hyresavtalen för huvudbyggnaderna för Kungliga Operan, Kungliga Dramatiska teatern, Nationalmuseum, Naturhistoriska riksmuseet och Historiska museet. Vi välkomnar att den nuvarande modellen med kostnadshyra därmed avvecklas. Regeringen avser att återkomma i frågan om tillämpningen av en intäktsjusterad hyra för de aktuella byggnaderna och vi kommer att följa ärendet noga. Vi vill inskräpa vikten av att den nya föreslagna hyresmodellen inte ska drabba kulturinstitutionerna negativt och att regeringen beaktar den aktuella utredningens förslag, Efter kostnadshyra – Ändamålsenlig hyresmodell för fem centrala kulturinstitutioner (Ds 2024:32).

Vi vill även att regeringen värnar arbetslivsmuseerna, som är Sveriges största museigrupp med över 1 500 aktörer. Arbetslivsmuseerna är ovärderliga för att levandegöra industrisamhällets historia, ofta i autentiska miljöer och med ett starkt ideellt engagemang. Dessa museer bidrar inte bara till folkbildning och regional utveckling, utan också till social sammanhållning och besöksnäring. Museerna spelar även en viktig roll i arbetet med att främja barns och ungas rätt till kultur. De erbjuder unika möjligheter till lärande, identitetsskapande och gemenskap och når ut i hela landet genom statliga, regionala, kommunala och ideella aktörer.

2. Museernas villkor, punkt 1 (MP)

av Mats Berglund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3775 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkandena 53–57,
bifaller delvis motion

2025/26:3459 av Björn Wiechel m.fl. (S) yrkande 56 och
avslår motionerna

2025/26:291 av Björn Söder och Markus Wiechel (båda SD),
2025/26:1864 av Sanne Lennström (S) och
2025/26:3459 av Björn Wiechel m.fl. (S) yrkande 50.

Ställningstagande

Miljöpartiet vill se en bred satsning för att stödja de statliga scenkonst- och museibyggnaderna när det gäller hanteringen av ökade kostnader kopplade till lokaler och hyror. Jag menar att modellen med kostnadshyra, där vissa kulturinstitutioner får reducerad hyra men själva står för underhåll och renoveringskostnader, bör avskaffas. Det krävs justeringar för att säkerställa att verksamheterna inte dräneras på resurser som i stället borde gå till innehåll, personal och publikt tillgängliga aktiviteter. En särskild utredare (Ds 2024:32) har föreslagit en ny modell med en modifierad form av marknadshyra. Det skulle ge institutionerna en bättre förutsägbarhet och underlätta framtida planering. Oavsett modell måste dock hyran fortsatt kunna betalas – ökade anslag är därför en förutsättning. Det är av största vikt att staten tar ansvar för att säkerställa långsiktig finansiering av hyreskostnaderna för de statliga kulturinstitutionerna.

Museerna bör även finnas nära varje medborgare över hela landet. Miljöpartiet vill därför att det ska finnas läns museer i varje län, och att regeringen ska verka för att detta skrivs in i museilagen. Den statliga finansieringen av läns museerna sker huvudsakligen inom ramen för kultursamverkansmodellen och regeringens neddragningar har därför slagit hårt mot museisektorn över hela landet. Museernas samlingar och verksamhet är avgörande för att bevara och hålla kulturarvet levande. Många museer och hembygds- och bygdegårdar har dessutom äldre hus och byggnader som kräver kontinuerligt underhåll. De statliga bidraget till kulturmiljövård via Riksantikvarieämbetet och Boverket behöver därför värnas.

3. Museernas samlingsförvaltning, punkt 3 (S)

av Björn Wiechel (S), Lars Mejern Larsson (S), Azadeh Rojhan (S), Magnus Manhammar (S) och Ewa Pihl Krabbe (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3459 av Björn Wiechel m.fl. (S) yrkande 49,

bifaller delvis motion

2025/26:3183 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 12 och

avslår motion

2025/26:50 av Ulrik Nilsson (M).

Ställningstagande

Museerna behöver bevara, dokumentera och utveckla sina museisamlingar på ett effektivt och balanserat sätt. En god samlingsförvaltning skyddar kulturarvet för framtiden och gör det tillgängligt för forskning och utställningar. En strukturerad samlingsförvaltning skapar en översiktlig bild av samlingen, möjliggör strategiska beslut och medför att informationen blir lättare att hitta och använda. Det minskar stress och risker, samt bidrar till en professionell och hållbar museiverksamhet. Genom att använda standardiserade processer, ofta med hjälp av digitala system, blir arbetet mer effektivt, mindre personberoende och lättare att följa upp. En god samlingsförvaltning ökar samlingarnas betydelse för samhället och är en förutsättning för att kunna erbjuda utställningar och bidra till utbildning och forskning. Vi anser att regeringen bör ta initiativ till att se över frågan om förutsättningarna för museernas samlingsförvaltning och hur den bäst ska organiseras.

4. Museernas samlingsförvaltning, punkt 3 (C)

av Catarina Deremar (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3183 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 12,

bifaller delvis motion

2025/26:3459 av Björn Wiechel m.fl. (S) yrkande 49 och
avslår motion
2025/26:50 av Ulrik Nilsson (M).

Ställningstagande

En digitalisering av kulturarvet bidrar till att bevara det inför framtiden och till att göra det tillgängligt för fler. Beredskapen kring det svenska kulturarvet behöver förbättras och digitaliseringen genomföras i ett högre tempo för att bidra till att skydda vårt kulturarv mot risker av olika slag. Möjligheten att både ta del av kultur och själv skapa genom digital teknik måste tas till vara. En förutsättning för detta är tillgång till bredband i hela landet, vilket ger goda förutsättningar för såväl privatpersoner som föreningar, offentliga kulturinstitutioner och företag, att både skapa och ta del av kultur. Regeringen bör därför ta initiativ till att öka ansträngningarna för att säkra och tillgängliggöra kulturarvet genom digitalisering.

5. Kulturmiljövård, punkt 4 (MP)

av Mats Berglund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3775 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkandena 58 och 59,
bifaller delvis motionerna

2025/26:2994 av Marlène Lund Kopparklint (M) och

2025/26:2999 av Marlène Lund Kopparklint m.fl. (M) samt
avslår motionerna

2025/26:1258 av Inga-Lill Sjöblom och Ardalan Shekarabi (båda S)
yrkandena 1 och 2,

2025/26:2277 av Sten Bergheden (M),

2025/26:2328 av Olle Thorell m.fl. (S),

2025/26:2997 av Marlène Lund Kopparklint (M) och

2025/26:3415 av Janine Alm Ericson och Amanda Palmstierna (båda MP).

Ställningstagande

Kulturarvet brukar definieras utifrån det som tidigare generationer skapat och hur vi i dag uppfattar, tolkar och för det vidare. Det gäller även arvet från vår egen generation och våra närmaste äldre släktingars generationer. Det moderna kulturarvet, med industriminnen, motor- eller segeldrivna fordon och

farkoster eller storstadens arkitektur och mycket annat behöver också värnas, vårdas och tillgängliggöras. Det rörliga kulturarvet är till stora delar ett levande arv som hålls rullande, flytande eller flygande genom ideella krafter men det saknar i dag lagskydd. Jag anser att regeringen ska ta initiativ till att gå vidare med förslagen i Riksantikvarieämbetets utredning från 2018 med förslag om att bl.a. införa en hänsynsregel i kulturmiljölagen som anger att statliga och kommunala myndigheter ska ta hänsyn till intresset att bevara och använda historiska transportmedel.

Regeringens neddragningar har slagit hårt mot museisektorn över hela landet. Museernas samlingar och verksamhet, exempelvis magasin och produktion av egna utställningar, är centrala för att bevara och hålla kulturarvet levande. Många museer och hembygds- och bygdegårdar har äldre hus och byggnader inom samlingarna som kräver kontinuerligt underhåll. Det statliga bidraget till kulturmiljövård via Riksantikvarieämbetet och Boverket behöver därför värnas.

6. Det kyrkliga kulturarvet, punkt 6 (S)

av Björn Wiechel (S), Lars Mejern Larsson (S), Azadeh Rojhan (S), Magnus Manhammar (S) och Ewa Pihl Krabbe (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3459 av Björn Wiechel m.fl. (S) yrkande 52 och
bifaller delvis motionerna

2025/26:1181 av Kerstin Lundgren (C) och
2025/26:1475 av Mirja Räihä m.fl. (S).

Ställningstagande

Vi är av uppfattningen att den kyrkliga kulturmiljön inte bara ska bevaras utan också användas och utvecklas. På många orter är kyrkan den sista kvarvarande samlingspunkten och en viktig resurs för såväl andlig som social och kulturell gemenskap. Vi välkomnar därmed höjningen av den kyrkoantikvariska ersättningen från 460 till 490 miljoner kronor årligen i budgeten för 2025, vilket var den första höjningen sedan 2009. Det var ett viktigt och nödvändigt steg för att stärka förutsättningarna för vården och bevarandet av det kyrkliga kulturarvet, som tillhör oss alla, oavsett medlemskap i Svenska kyrkan. Vi är samtidigt medvetna om att Svenska kyrkan anser att denna ökning är otillräcklig för att möta de omfattande behov som finns. Till detta kommer

ökade krav på klimatanpassning, energieffektivisering, tillgänglighet och säkerhet.

7. Odlings- och skogslandskapets kulturarv, punkt 7 (S)

av Björn Wiechel (S), Lars Mejern Larsson (S), Azadeh Rojhan (S), Magnus Manhammar (S) och Ewa Pihl Krabbe (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3733 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 12,

bifaller delvis motion

2025/26:2641 av Anders W Jonsson (C) yrkande 1 och

avslår motion

2025/26:3775 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkandena 60–62.

Ställningstagande

Vi menar att fåbodbruket måste värnas och naturbetesmarker tillhör våra allra mest värdefulla och artrika marker. Genom att hålla fåbodvallar vid liv med hjälp av en resurssnål småskalig djurhållning med betande djur skapar vi förutsättningar att bevara den biologiska mångfalden, värna vårt kulturarv och öka vår självförsörjningsgrad. Virtuella stängsel har potential att göra det enklare med betesdrift i Sverige. Förutom att de kräver mindre underhåll och är billigare än fysiska stängsel ger de möjlighet att styra betestrycket efter betesmarkernas behov. Det blir också enklare att ha djur i naturbetesmarker som i många fall är dåligt lämpade för fysiska stängsel. Vi vill därför att regeringen värnar fåbodbruket och verkar för utveckling och användning av virtuella stängsel.

8. Odlings- och skogslandskapets kulturarv, punkt 7 (MP)

av Mats Berglund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 7 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3775 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkandena 60–62 och

avslår motionerna

2025/26:2641 av Anders W Jonsson (C) yrkande 1 och

2025/26:3733 av Åsa Westlund m.fl. (S) yrkande 12.

Ställningstagande

En ofta förbisedd del av vårt kulturarv är de olika typer av forn- och kulturlämningar som ryms i våra skogar. Det traditionella kalhyggesbruket har inte bara stor påverkan på miljön och förmågan att minska koldioxiden i atmosfären, utan har också orsakat omfattande skador på dessa typer av forn- och kulturlämningsområden. Den sammanlagda ytan av kända forn- och kulturlämningar i skogen är drygt 500 000 hektar, men minst hälften av alla lämningar bedöms vara okända. Närmare 80 procent av skogsytan är ännu inte inventerad på kulturvärden. De senaste åren har andelen skador och grova skador på fornlämningsområden legat på 30–40 procent för hela landet. Den enskilt största skadeorsaken är markberedning, enligt Skogsstyrelsen. Därför vill Miljöpartiet ställa om till ett hållbart skogsbruk, med skonsamma, naturnära och hyggesfria metoder. Jag vill liksom mitt parti också öka antalet natur- och kulturreservat. Den pågående förstörelsen av skogslandskapets kulturvärden måste även få kännbara konsekvenser genom skärpt lagstiftning.

9. Beredskap inom kulturarvssektorn, punkt 8 (S)

av Björn Wiechel (S), Lars Mejern Larsson (S), Azadeh Rojhan (S), Magnus Manhammar (S) och Ewa Pihl Krabbe (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3459 av Björn Wiechel m.fl. (S) yrkande 53 och

bifaller delvis motionerna

2025/26:3183 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 15,

2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkandena 66 och 67 samt

2025/26:3775 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkandena 63–65.

Ställningstagande

Totalförsvarets forskningsinstitut och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (numera Myndigheten för civilt försvar) har på senare tid anmärkt på brister i fråga om kunskapsinhämtning om det svenska kulturarvet samt organisationen och handlingsplaner för att sätta föremål i säkerhet. Regleringen av skydd och undanförseln av kulturarvsföremål framgår bl.a. av

kulturmiljölagen, arkivlagen, museilagen samt krisberedskapsförordningen. Där anges vilka aktörer som ansvarar för beredskapsförberedelser, vård och underhåll, skydd och undanförsel av kulturarvet i händelse av en kris eller konflikt. Trots detta brottas svenska museer och arkiv med föremålsprioritering, bristen på skyddslokaler för omplacering samt merkostnader i detta hänseende. För att det effektivt ska gå att tillämpa lagstiftningen behövs en nationell handlingsplan. Det måste råda nationell klarhet i fråga om varför kulturarvet ska prioriteras samt hur och vem som bär ansvar för verkställigheten. Utöver detta behövs skyddslokaler som magasin och andra utrymmen för att säkra föremål. Dessa ska klara påtagliga påfrestningar och kan därför inte magasineras ovan mark eller i befolkningstäta områden som riskerar angrepp. Avsaknaden av ändamålsenliga magasin för flertalet museer och arkiv och skyddet av våra nationella byggnadsminnen måste bli en högprioriterad fråga för regeringen. Regeringen inrättade under 2024 ett råd för skydd av kulturarvet. Vi anser att regeringen även bör ta initiativ till att se över kulturarvets förutsättningar och organisering i händelse av kris och krig.

10. Beredskap inom kulturarvssektorn, punkt 8 (C)

av Catarina Deremar (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3183 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 15 och
bifaller delvis motionerna

2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkandena 66 och 67,

2025/26:3459 av Björn Wiechel m.fl. (S) yrkande 53 och

2025/26:3775 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkandena 63–65.

Ställningstagande

Att arbeta frivilligt tillsammans för ett bättre samhälle har ett värde i sig. Det bidrar också till att stärka uthålligheten vid motgångar och kriser. Det behövs fler åtgärder för att förbättra villkoren för civilsamhället. Frågan har blivit mer aktuell när det t.ex. har uppstått en kommersiell marknad på områden där det tidigare inte funnits någon. Ett exempel är andrahandsmarknaden för möbler och husgeråd m.m. som delar av det civila samhället har drivit och också ofta använt som en plats för att t.ex. erbjuda arbetsträning. Nu utvecklas även en kommersiell marknad för återanvändning av varor, vilket är mycket positivt för miljön. Det påverkar däremot delar av civilsamhällets verksamheter. Det

finns därmed ett behov av en föreningsrättsutredning, med syftet att tydliggöra och stärka civilsamhällets särart och skapa rimliga regelverk för verksamheterna.

11. Beredskap inom kulturarvssektorn, punkt 8 (MP)

av Mats Berglund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 8 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3775 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkandena 63–65 och

bifaller delvis motionerna

2025/26:3183 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 15,

2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP) yrkandena 66 och 67 samt

2025/26:3459 av Björn Wiechel m.fl. (S) yrkande 53.

Ställningstagande

Ett livaktigt och fritt kulturliv är en kraft för sammanhållning och därmed viktigt för försvarsviljan. Det gäller såväl det historiska kulturarvet som den samtida kulturen, inklusive digital information. Kulturen bidrar också till att skapa normalitet i vardagen i händelse av kris eller krig, hantera trauman och erbjuda underhållning och förströelse. Det aktiva kulturlivet bör därför inkluderas i det lokala och nationella beredskapsarbetet, så att det kan fungera även under kris och ytterst under krig. Centralmuseerna och andra kulturarvsmyndigheter behöver ges förutsättningar i budget för att fördjupa sitt arbete med beredskapsplaner, evakueringslokaler och andra säkerhetsfrågor. Det nyligen inrättade Kulturskyddsrådet är ett viktigt steg. Av rådets delrapport från februari 2025 framgår att kulturarvsaktörer efterfrågar tydligare roller, ansvar och mandat inom beredskapsarbetet. Samverkan och fortsatt stabil finansiering framåt är också avgörande. Även minnesvårdande institutioner som lokala museer och arkiv måste omfattas av detta arbete.

Kulturarvsinstitutionerna har, likt resten av kulturlivet, drabbats hårt av pandemin, lågkonjunkturen och den nuvarande regeringens åtstramningar. Miljöpartiet ser därför ett stort behov av att stärka dessa institutioner. Digitalisering skapar nya möjligheter att tillgängliggöra museers och arkivs samlingar, både för allmänheten och för forskning. Samtidigt bidrar digitalisering till ökad bevarandesäkerhet. Därför behövs en tydlig samordning och en långsiktig, offensiv planering och finansiering för digitalisering av kulturarvet. Regeringen bör därför starta ett långsiktigt och brett projekt om digitalisering av vårt kulturarv.

12. Unescos världsarv, punkt 9 (C)

av Catarina Deremar (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3183 av Catarina Deremar m.fl. (C) yrkande 11,

bifaller delvis motion

2025/26:250 av Johnny Svedin (SD) och

avslår motionerna

2025/26:167 av Jamal El-Haj (-) yrkande 2,

2025/26:168 av Jamal El-Haj (-) yrkande 2,

2025/26:1009 av Daniel Persson (SD),

2025/26:2465 av Ludvig Ceimertz m.fl. (M) yrkande 2 och

2025/26:2644 av Anders W Jonsson (C).

Ställningstagande

I Sverige finns 15 världsarv. Dessa unika kultur- och naturhistoriska kulturmiljöer finns på flera olika platser i landet och är också av nationellt intresse. Ansvaret för arbetet med världsarven är lokalt, regionalt och nationellt och ägare och förvaltare av världsarven kan vara både privata och offentliga. Arbetet med världsarven finansieras med privata, kommunala, regionala och statliga medel. Det finns statliga öronmärkta medel som går till världsarven som är naturarv, men inga öronmärkta anslag för världsarv som är kulturarv. Däremot finns andra bidrag inom kulturarvsområdet som är möjliga att söka av bl.a. ideella organisationer. Det finns också möjlighet att finansiera lokalt och regionalt världsarvsarbete genom kultursamverkansmodellen. Sverige har en nationell världsarvsstrategi men det nationella arbetet kring världsarven kan stärkas och det bör finnas möjlighet till ytterligare samverkan mellan statliga, regionala och lokala insatser för världsarven. Det behövs även mer internationellt samarbete om världsarven

13. Minoriteters kultur, punkt 10 (MP)

av Mats Berglund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3437 av Jan Riise m.fl. (MP) yrkande 3 och

2025/26:3775 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkandena 48 och 49.

Ställningstagande

Det behövs en sammanhållande kraft för den tornedalska kulturen. I dag får bara en tornedalsk kulturinstitution statligt bidrag för sin verksamhet och det är Tornedalsteatern. I finska Torneå finns Tornedalens museum, men många är av uppfattningen att det främst är inriktat på Haparanda-Övertorneå-Pajala och därmed inte fångar upp de norra delarna av Torne älv upp mot Kiruna. Därmed saknas en institution som på bred front samlar kunskap om de tornedalska frågorna. Miljöpartiet vill därför inrätta ett permanent center för tornedalsk historia och kultur. Region Norrbotten presenterade förra året slutrapporten från projektet Kultursamlade verksamhet för tornedalingar, kväner och lantalaiset. Arbetet har skett i dialog med minoritetsgruppen och i rapporten presenteras förslag på prioriteringar och steg för att stärka tornedalsk kultur, bl.a. genom att inrätta en kulturinstitution för tornedalingar, kväner och lantalaiset som innefattar informationscentrum, ett huvudmuseum och forskning. Miljöpartiet anser att rapportens förslag är mycket intressanta och att regeringen bör inleda ett arbete med att förverkliga förslagen. Även samiska kulturinstitutioner behöver en tryggare ekonomisk grund och en större självständighet. Jag vill att regeringen även verkar för att stärka stödet till Sametinget för att underlätta för fler samiska museer och kulturinstitutioner.

14. Repatriering, punkt 11 (S)

av Björn Wiechel (S), Lars Mejern Larsson (S), Azadeh Rojhan (S), Magnus Manhammar (S) och Ewa Pihl Krabbe (S).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3459 av Björn Wiechel m.fl. (S) yrkande 55 och

2025/26:3721 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 26 och
avslår motionerna

2025/26:3437 av Jan Riise m.fl. (MP) yrkande 4 och

2025/26:3775 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkandena 51 och 52.

Ställningstagande

Flera statliga institutioner har kvarlevor från den samiska ursprungsbefolkningen. Det har sedan länge funnits ett krav om att dessa ska återföras – s.k. repatriering. Här menar vi att staten ska ta sitt ansvar och genomföra en nationell kartläggning i syfte att kunna repatriera samiska kvarlevor. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

15. Repatriering, punkt 11 (MP)

av Mats Berglund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2025/26:3437 av Jan Riise m.fl. (MP) yrkande 4 och

2025/26:3775 av Amanda Lind m.fl. (MP) yrkandena 51 och 52 samt

avslår motionerna

2025/26:3459 av Björn Wiechel m.fl. (S) yrkande 55 och

2025/26:3721 av Jennie Nilsson m.fl. (S) yrkande 26.

Ställningstagande

Mänskliga kvarlevor från 1800- och 1900-talen i Tornedalen förvaras i dag i olika samlingar och på museer. Svenska Tornedalingars Riksförbund har i samverkan med Svenska kyrkan, Siida, Muonio sameby, Sametinget och länsstyrelsen arbetat för ett återtagande av kvarlevorna, vilket resulterade i att kvarlevor återlämnades under 2022 och därefter återbegravdes sommaren 2024. Detta är första gången som en repatriering av kvarlevor som berör den meänkielitalande befolkningen äger rum. Det är angeläget att även kvarlevor från tornedalingar, kväner och lantalaiset kan repatrieras och återbegravas på ett värdigt sätt. Miljöpartiet vill att Riksantikvarieämbetet ges i uppdrag att analysera och beskriva juridiska, ekonomiska och praktiska förutsättningar för att identifiera och återbörda kvarlevor och föremål från tornedalingar, kväner och lantalaiset, på samma sätt som Riksantikvarieämbetet utrett frågan om återbördande av samiska kvarlevor.

Samiska kvarlevor och offergåvor finns i olika samlingar och på museer runt om i landet. Processen för återbegravning och repatriering är komplicerad och kostsam. Samtidigt är det mycket viktigt att arbetet påskyndas. Våren 2024 presenterade Riksantikvarieämbetet en utredning med förslag för att underlätta återlämnande av samiska föremål och kvarlevor. I enlighet med utredningens förslag vill vi att Sametinget snarast får i uppdrag att inrätta en samordnande funktion – både som en motpart för museerna och som en

rådgivare för kravställare som vill begära tillbaka föremål och kvarlevor. Stödet måste vara kraftigt och långsiktigt. Det är inte rimligt att Sametinget ska ansöka årsvis om tillfälliga bidrag.

16. Forum för levande historia, punkt 12 (MP)

av Mats Berglund (MP).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2025/26:3437 av Jan Riise m.fl. (MP) yrkande 5 och avslår motionerna

2025/26:933 av Jamal El-Haj (-) yrkande 3,

2025/26:1800 av Magnus Jacobsson (KD) yrkande 2,

2025/26:2000 av Yusuf Aydin (KD) och

2025/26:3562 av Anna Lasses (C) yrkande 3.

Ställningstagande

Sannings- och försoningskommissionen för granskning av kränkningar och övergrepp mot tornedalingar, kväner och lantalaiset presenterade i november 2023 utredningens slutbetänkande. Enligt kommissionen har försvenskningsspolitiken inneburit att minoritetens språk, kultur och identitet nedvärderats, skambelagts och osynliggjorts. Konsekvensen har bl.a. blivit att meänkieli minskat i användning och inte förts vidare till nästa generation annat än i begränsad utsträckning. Kommissionen lämnar flera viktiga förslag för att Sverige ska kunna förverkliga och utöka de särskilda rättigheter som gäller tornedalingar, kväner och lantalaiset. Jag vill att regeringen tar fram en handlingsplan för genomförandet och uppföljningen av Sannings- och försoningskommissionens förslag till insatser och bl.a. ger Forum för levande historia ett utökat uppdrag i syfte att synliggöra historiska övergrepp och kränkningar av minoriteten.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2025/26

2025/26:4 av Robert Stenkvist och Anders Alftberg (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att straffen för fornminnesbrott ska skärpas och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:50 av Ulrik Nilsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga asbestsanering av samlingar och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:51 av Ulrik Nilsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten till omhändertagande av digital information när statsråd frånträder sitt uppdrag, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:53 av Mikael Larsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om årlig uppräknings av den kyrkoantikvariska ersättningen och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:101 av Björn Tidland (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skapa ett museum för industri- och varvshistoria i Göteborg och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:104 av Björn Tidland (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avveckla Världskulturmuseet i Göteborg och göra om det till ett museum för runstenar och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:106 av Björn Tidland (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa ett nationellt bevarandeprogram för svenska runstenar och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:129 av Rashid Farivar (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa straffen för plundring, skadegörelse och illegal handel med svenska fornminnen och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:167 av Jamal El-Haj (-):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att särskilda resurser ska avsättas för att bevara, skydda och vid behov restaurera historiskt betydelsefulla kristna kyrkor, kloster och annan egendom i Palestina och Israel och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:168 av Jamal El-Haj (-):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige genom internationella samarbeten, särskilt FN och Unesco, aktivt bör verka för att skydda al-Aqsa moskén som ett världsarv och som en av islams mest betydelsefulla helgedomar och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:246 av Johnny Svedin och Mattias Bäckström Johansson (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ökade resurser till Kalmar län för att utveckla de kulturhistoriska värden som finns och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:250 av Johnny Svedin (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att låta lämplig statlig myndighet eller institution få i uppdrag att samordna Sveriges världsarv och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:257 av Martin Westmont (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheterna att uppföra ett tv-museum och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:259 av Martin Westmont (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att öka ljussättningen av statliga byggnadsverk och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:261 av Martin Westmont (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en kulturmärkning av dricksvattenfontäner som är 40 år eller äldre och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:267 av Martin Westmont (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillsätta en utredning avseende kostnader för samt praktiskt genomförande av ett svenskt språkmuseum och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:291 av Björn Söder och Markus Wiechel (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Statens försvarshistoriska museer bör få uppdraget att förvalta hemvärnets militärhistoriska arv och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:316 av Mattias Bäckström Johansson och Eric Palmqvist (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förenkla regelverket för användandet av metallsökare och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:361 av Michael Rubbestad (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att tillgängliggöra bortglömda byggnader av historisk betydelse och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:414 av Niels Paarup-Petersen (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att staten ska bidra till utgrävningen i Uppåkra och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:687 av Anders Ekegren (L):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda inrättandet av ett nationellt filmmuseum i Filmstaden Råsunda och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:709 av Fredrik Malm (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge runstensvården i Sverige högre prioritet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur en högre ambition för våra runstenar kan säkerställas också på längre sikt vad gäller ekonomiska resurser, ansvarsfördelningen mellan berörda aktörer och hur den vetenskapliga kvaliteten kan säkerställas och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:933 av Jamal El-Haj (-):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att uppmärksamma de semitiska folkens mångfald i samband med nationella kultur- och utbildningsinsatser för att motverka förenklade och snedvridna tolkningar och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1009 av Daniel Persson (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur man tryggar ekonomin så att världsarvet Hälsingegårdar lever vidare för kommande generationer och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1181 av Kerstin Lundgren (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att den kyrkoantikvariska ersättningen bör höjas och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1255 av Denis Begic m.fl. (S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheter att stärka arkivens uppdrag och resurser och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa långsiktig planering för bevarande och tillgänglighet av arkivmaterial och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1258 av Inga-Lill Sjöblom och Ardalan Shekarabi (båda S):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge regeringen i uppdrag att se över en modernisering av kulturmiljölagen, så att byggnader, inventarier och landskapsmiljöer ges ett sammanhängande skydd, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över regleringsbrevet till Statens fastighetsverk för att tydliggöra att försäljningar av statliga fastigheter inte får genomföras om de leder till att kulturmiljöer av nationellt värde riskerar att skingras eller förstöras, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:1475 av Mirja Räihä m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förhållandet mellan staten och Svenska kyrkan när det gäller ansvaret för det gemensamma kulturarvet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1483 av Niklas Karlsson (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges varvsindustri är av historiskt och kulturellt intresse och förtjänar att bevaras och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1704 av Staffan Eklöf (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen ska verka för att möjliggöra ett hemortsundantag för lokal förvaring av de för bygden allra viktigaste lokala arkivhandlingarna, utan att äventyra bevarandet av dessa, och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1740 av Boriana Åberg m.fl. (M):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att staten bör överväga att ta ett ansvar för bevarande och tillgängliggörande av kulturarvet Uppåkra och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att skapa ett internationellt center för tvärvetenskaplig forskning i Uppåkra och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1800 av Magnus Jacobsson (KD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om Forum för levande historias uppdrag och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1864 av Sanne Lennström (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna att ge museer likvärdiga ekonomiska förutsättningar och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1880 av Laila Naraghi m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör överväga att upprätta ett minnesmonument för offren för folkmordet i Srebrenica och krigen på Balkan och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:1968 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att minska kostnaden och kostnadsfördelningen vid arkeologiska utgrävningar och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2000 av Yusuf Aydin (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att etablera ett nationellt seyfo-center i Sverige, med uppdrag att stödja forskning och sprida kunskap om seyfo, och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2001 av Yusuf Aydin (KD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sverige ska verka för att de av Turkiet föreslagna syrisk-ortodoxa kyrkorna och klostren klassas som världsarv av Unesco, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:2164 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att ta fram ett förslag för att underlätta för landets olika samlare att samla samt se över möjligheten att tillgängliggöra samlingarna för allmänheten och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2277 av Sten Bergheden (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga att se över reglerna för kulturskyddade byggnader så att de lättare kan användas, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:2328 av Olle Thorell m.fl. (S):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Strömsholms kanal bör ges status som ett nationellt kulturarv av riksintresse och att staten bör ta ett tydligt ansvar för långsiktig finansiering, drift och underhåll i samverkan med regionala och lokala aktörer och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2413 av Pia Trollehjelm (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja tidsgränsen för automatiskt skydd av fartyglämningar i kulturmiljölagen genom att införa en rullande 100-årsregel, där fartyg som förlist för mer än 100 år sedan automatiskt omfattas av skydd och denna gräns justeras årligen, och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att höja straffet för fornminnesbrott av normalgraden till fängelse i högst ett år i syfte att förlänga preskriptionstiden och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att införa en möjlighet till tillfällig skyddsdeklaration för nyupptäckta vrakplatser och tillkännager detta för regeringen.

4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förtydliga förhållandet mellan kulturmiljöskydd och bärgningsrätt så att kulturarvet ges företräde, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2025/26:2465 av Ludvig Ceimertz m.fl. (M):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att överväga ålarvet på Ålakusten som internationellt kulturarv och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2641 av Anders W Jonsson (C):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en utredning för att föreslå lagändringar för att värna ett levande fåbodbruk och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2644 av Anders W Jonsson (C):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda frågan om ett förstärkt stöd för det svenska världsarvet Hälsingegårdarna och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2714 av Markus Wiechel (SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för ett starkare skydd av fornlämningar och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2786 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

17. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör ge Riksantikvarieämbetet i uppdrag att genomföra dokumentation och kartläggning av romers och resandes bosättningar i syfte att synliggöra dem som en viktig del av vårt svenska kulturarv och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2819 av Nooshi Dadgostar m.fl. (V):

11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återinföra fri entré-reformen på museerna och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen skyndsamt ska återkomma till riksdagen med lagförslag utifrån de utredningar som gjorts på arkivområdet de senaste åren och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2994 av Marléne Lund Kopparklint (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna för hur myndigheters ansvar ska se ut för att beakta det rörliga kulturarvet i sin verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2997 av Marléne Lund Kopparklint (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över möjligheten att stärka förutsättningarna för föreningslivet och ungdomsengagemanget inom det rörliga kulturarvet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:2999 av Marléne Lund Kopparklint m.fl. (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över förutsättningarna att tillsätta en statlig utredning för att säkerställa och utveckla det rörliga kulturarvet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3183 av Catarina Deremar m.fl. (C):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om den inlösenersättning som en upphittare får om det är under andra omständigheter än kring en fornlämning och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om dokumentation av och kunskapsutveckling om kyrkliga kulturminnen och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nationellt arbete kring världsarven och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att tillgängliggöra och säkra kulturarv genom digitalisering och tillkännager detta för regeringen.
15. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att främja resiliens vid motgångar och kriser och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3405 av Emma Berginger m.fl. (MP):

66. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att det aktiva kulturlivet bör inkluderas i det lokala och nationella beredskapsarbetet för att det ska kunna verka även i kris och ytterst under krig och tillkännager detta för regeringen.
67. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skydda kulturarvet och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3415 av Janine Alm Ericson och Amanda Palmstierna (båda MP):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda hur man skulle kunna inrätta en nationell bevarandefond och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3437 av Jan Riise m.fl. (MP):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att gå vidare med de olika förslagen om en kultursamlade verksamhet för tornedalingar, kväner och lantalaiset och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Riksantikvarieämbetet bör ges i uppdrag att analysera och beskriva förutsättningar för att identifiera och återbörda kvarlevor och föremål från tornedalingar, kväner och lantalaiset, på samma sätt som Riksantikvarieämbetet utrett frågan om återbördande av samiska kvarlevor, och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Forum för levande historia bör ges ett utökat uppdrag i syfte att synliggöra historiska övergrepp och kränkningar av minoriteten tornedalingar, kväner och lantalaiset och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3459 av Björn Wiechel m.fl. (S):

19. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skyndsamt lägga fram en proposition på grundval av utredningen Arkivering av det digitala kulturarvet och tillkännager detta för regeringen.
28. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en svensk kulturkanon och tillkännager detta för regeringen.
44. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att värna, främja och utveckla Sveriges kulturmiljöer och tillkännager detta för regeringen.
45. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utifrån Arkivutredningens betänkande skyndsamt lägga fram en proposition och tillkännager detta för regeringen.
47. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om översyn av kulturmiljöområdet och tillkännager detta för regeringen.
48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att kulturarvet ska vara tillgängligt för alla och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om samlingsförvaltningarna och tillkännager detta för regeringen.
50. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om arbetslivsmuseerna och tillkännager detta för regeringen.

52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om det kyrkliga kulturarvet och tillkännager detta för regeringen.
53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om kulturarvet i händelse av kris och krig och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om ett råd för skydd av kulturarvet och dess finansiering och tillkännager detta för regeringen.
55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om repatriering av samiska kvarlevor och tillkännager detta för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om statliga kulturfastigheter och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3562 av Anna Lasses (C):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta en nationell satsning för att ta fram studiematerial och underlag som fokuserar på modern antisemitism med betoning på hur den yttrar sig i dagens samhälle och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3721 av Jennie Nilsson m.fl. (S):

25. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om inrättandet av ett samiskt riksarkiv och tillkännager detta för regeringen.
26. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om repatriering av samiska kvarlevor och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3733 av Åsa Westlund m.fl. (S):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att bevara fäbodbruket och tillkännager detta för regeringen.

2025/26:3775 av Amanda Lind m.fl. (MP):

48. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta ett permanent center för tornedalsk historia och kultur och tillkännager detta för regeringen.
49. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka stödet till Sametinget för att underlätta för fler samiska museer och kulturinstitutioner och tillkännager detta för regeringen.
51. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Sametinget i uppdrag att samordna processer för repatriering och återbegravning av mänskliga kvarlevor och föremål och tillkännager detta för regeringen.
52. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge Riksantikvarieämbetet i uppdrag att se över förutsättningar för att identifiera och återbörda kvarlevor och föremål från tornedalningar, kväner och lantalaiset och tillkännager detta för regeringen.

53. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att stärka de statliga scenkonst- och museibyggnaderna och tillkännager detta för regeringen.
54. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa modellen för kostnadshyra för de statliga scenkonst- och museibyggnaderna och tillkännager detta för regeringen.
55. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt och långsiktig finansiering för de statliga scenkonst- och museibyggnaderna och tillkännager detta för regeringen.
56. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att utöka Statens fastighetsverks ansvar över de statliga scenkonst- och museibyggnaderna och tillkännager detta för regeringen.
57. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att krav på att länmuseer ska finnas i varje län bör skrivas in i museilagen och tillkännager detta för regeringen.
58. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om stärkt stöd till kulturmiljövård och tillkännager detta för regeringen.
59. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att gå vidare med förslagen i Riksantikvarieämbetets utredning för att skydda det rörliga kulturarvet och tillkännager detta för regeringen.
60. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skydda forn- och kulturlämningar genom att ställa om till ett hållbart skogsbruk och tillkännager detta för regeringen.
61. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att öka antalet natur- och kulturreseervat och tillkännager detta för regeringen.
62. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att skärpa lagstiftningen för att skydda skogslandskapets kulturvärden och tillkännager detta för regeringen.
63. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inkludera det aktiva kulturlivet i det lokala och nationella beredskapsarbetet och tillkännager detta för regeringen.
64. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om en storskalig satsning på digitalisering av kulturarvet, inklusive skydd mot hybrid- och cyberattacker, och tillkännager detta för regeringen.
65. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om civilsamhällets roll som bärande samhällskraft och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Motionsyrkanden som avstyrks av utskottet

Motion	Motionärer	Yrkanden
13. Motioner som bereds förenklat		
2025/26:51	Ulrik Nilsson (M)	
2025/26:53	Mikael Larsson (C)	
2025/26:101	Björn Tidland (SD)	
2025/26:104	Björn Tidland (SD)	
2025/26:106	Björn Tidland (SD)	
2025/26:246	Johnny Svedin och Mattias Bäckström Johansson (båda SD)	
2025/26:259	Martin Westmont (SD)	
2025/26:261	Martin Westmont (SD)	
2025/26:316	Mattias Bäckström Johansson och Eric Palmqvist (båda SD)	
2025/26:361	Michael Rubbestad (SD)	
2025/26:709	Fredrik Malm (L)	1 och 2
2025/26:1255	Denis Begic m.fl. (S)	1 och 2
2025/26:1704	Staffan Eklöf (SD)	
2025/26:1880	Laila Naraghi m.fl. (S)	
2025/26:1968	Sten Bergheden (M)	
2025/26:2001	Yusuf Aydin (KD)	
2025/26:2164	Sten Bergheden (M)	
2025/26:2786	Nooshi Dadgostar m.fl. (V)	17
2025/26:2819	Nooshi Dadgostar m.fl. (V)	11 och 12
2025/26:3183	Catarina Deremar m.fl. (C)	9 och 10
2025/26:3459	Björn Wiechel m.fl. (S)	19, 28, 44, 45, 47, 48 och 54
2025/26:3721	Jennie Nilsson m.fl. (S)	25